

kuifje

N° 28
43e jaargang
5-7-88

HET WEEKBLAD VOOR DE SUPER-JEUGD VAN 7 TOT 77 JAAR

een kort verhaal
SUSKE en WISKE
De Balorige Bellers

DOLFIJNEN

ONZICHTBARE BERICHTEN

Brievenpost:

Wil je wat weten of zo maar een briefje schrijven voor onze rubriek brievenpost, stuur dat dan naar:
Voor Nederland: Redaktie Kuifje, Postbus 341, 2100 AH Heemstede.
Voor België: Redaktie Kuifje, P.H. Spaaklaan 11, 1070 Brussel.
Als je brief in de rubriek brievenpost wordt geplaatst, krijg je een gratis stripalbum van Dommel toegestuurd!

Rectificatie

Hoewel het niet onze gewoonte is zo snel achtereen brieven van een zelfde schrijv(st)er te plaatsen maken we hier dit maal een uitzondering i.v.m. een uitzonderlijke reden die je straks duidelijk zal worden.

Geachte Kuifjeredactie,
Hier is Pedro weer met een aantal vraagjes:
Hoe komt het dat de rubriek 'Van alles wat' om de drie weken afwezig is? Komt dat door gebrek aan brieven? Als dat zo is dan wil ik wel wat vaker schrijven hoor!
Kunnen jullie ook eens publiceren hoe een strip ontstaat? Ik ben nu zelf bezig met het tekenen van een strip (op de achterkant van deze brief vind je trouwens een kopie van mijn stripheld) en ik maak gebruik van de lichtbak, doorschijnend plastiek, doordrukpapier e.d.
- Zijn er nog meer methoden en welke? Het is niet dat ik slecht teken, maar sommige dingen zijn moeilijk over te tekenen.
- Om verder te gaan over mijn stripheld, als jullie goed ernaar kijken, zouden jullie een bekende persoon in hem herkennen. Welke?
De meeste strips die in Kuifje gepubliceerd staan vind ik erg goed, ik hou erg veel van detective verhalen en Rik Ringers is dus mijn favoriet. De scenario's van A.P. Duchâteau vind ik erg spannend, de tekeningen door Tibet zijn ook goed, maar ik hou meer van de strakke lijn.
Zo hier houd ik het dan maar op voorlopig, de rest komt in mijn volgende brief wel! Doen jullie de groeten aan: Tibet, Duchâteau, Rosinski, Dupa, Coria, Vernes, Delaby, Duval, Vernal, Jacobs, Hazehart en aan alle anderen, te veel om op te noemen. Tot schrijfs en bedankt voor de catalogus.

Pedro Verbrugge,
Zwevegem.

Beste Pedro,
Allereerst het volgende: het doet een beetje pijn, maar het gaat over je vorige brief en je vraag over Kuifje in 'De Blauwe Lotus'. Nou die heeft het redactielokaal op z'n grondvesten doen schudden. Wat was namelijk het geval; een van onze jonge redacteuren zou wel eventjes jouw brief beantwoorden, 'dat kon-ie wel,' zei hij. Nou we hebben het geweten; hij heeft hem stiekem zonder met ons te overleggen, doorgestuurd en pas toen we het gedrukte antwoord zagen staan zagen we wat hij ervan gebakken had. Bah! De niksnut is er uitgevlogen, dat kan ik je wel vertellen. Hier dus het echte (en enig juiste) antwoord op je vraag: Hoe komt het dat in het Kuifje-verhaal 'De blauwe Lotus' vanaf pagina vijf de tekenstijl helemaal anders is. Een van de bekendste Kuifjologen Drs. Har Brok heeft dat voor ons en jou uitgezocht en: **Jij hebt gelijk!** *Voor de kleurenversie (van het oorspronkelijke zwart-wit album 'De blauwe Lotus'), werden de eerste vier pagina's helemaal opnieuw getekend, de rest werd uitsluitend omgemonteerd. Als je de facsimile uitgave van Casterman, (alleen in het Frans, editie 1985) een oorspronkelijke uitgave zul je wel niet tot je beschikking hebben, bekijkt, is dat prima te zien. Meer van dit soort zaken kun je vinden in 'Dossier Tintin: Sources, Versions, Thèmes, Structures' van F. Soumois (Bruxelles 1987). Goddank dat is eruit, goede vraag trouwens! Nu je nieuwe vragen: - De rubriek 'Van alles wat' heet nu* **brievenpost** *en komt eens in de veertien dagen in Kuifje te staan. - Over het ontstaan van strips en de verschillende methoden kun je alles lezen in de bestaande striphandboeken, die je bij stripspeciaalzaken kunt aanschaffen of inkijken! - Van die stripheld van jou, (***ELVIS, NATUURLIJK***,) hangt hier recht boven de redactietafel een enorme foto. We zien dan ook reikhalzend naar je strip uit! Groeten terug van allen.*

Beste redaktie,
Sedert januari lees ik naast het blad Kuifje ook enkele andere stripbladen. Ik had me wel voorgenomen, uiteindelijk de beste over te houden en zie... nu lees ik nog enkel Kuifje. Ik moet bekennen dat het boven alle andere uitsteekt en een heel verzorgde indruk maakt. Als afwisseling op de beeldverhalen zijn de wetenschappelijke, natuur, film en lezersrubriek samen met het leerrijke hoekje en enkele spelletjes

erg aangenaam. De fantastische vervolg- en korte verhalen zijn van de allerhoogste plank met als de echte uitschieters: Gord, Rik Ringers, Dommel en William Hazehart. Belangrijk is ook het stripnieuws en de Kuifje-terugblik is een prima idee! De omslagen maken het blad pas echt af! Het is wel jammer dat er geen plaats is voor een inhoudstabel en dat er geen posters van stripfiguren bij zitten. Zou het ook mogelijk zijn maandelijks de verzameling Kuifje aan te kondigen en de

Superkuifjes? Ik heb ook nog enkele vraagjes:
1. Hoeveel mensen lezen Kuifje?
2. Hoeveel brieven ontvangt 'Van alles wat' elke week?
3. Is het ooit gebeurd dat een nummer niet of te laat in de winkel lag?
4. Krijg ik een Lombard-catalogus?
5. (Wanneer) komen ze in Kuifje? a) de Brokkenmakers, b) Sneeuw, c) Thorgal, d) Alain Chevalier, e) Simon van de Rivier, f) Aria, g) Ivor.
Bij voorbaat dank en de groetjes aan iedereen bij Kuifje en Lombard.

Micha de Brie,
Gent.

Aha die Micha,
Bedankt voor je brief, hier gaat-ie dan: De omslagen maken het blad pas echt af, meen je niet letterlijk hopen we! Superkuifjes zullen er niet meer verschijnen, wat de Verzamelingen Kuifje betreft zullen we doorgeven dat ook zij in de advertenties van Lombard worden opgenomen. Dan de antwoorden op je vragen:
1. Dat lezen van Kuifje is natuurlijk moeilijk te controleren, maar als je weet dat er een enorm aantal in leesmappen zit kom je toch al gauw aan zo'n 200.000 lezers!
2. Per week ontvangen we enkele tientallen brieven voor 'Van alles wat' (nu Brievenpost geheten).
3. Alleen bij grote uitzondering verscheen Kuifje wel 'ns te laat (poststaking e.d.).
4. Catalogus zul je al ontvangen hebben.
5. De Brokkenmakers en Sneeuw komen in het najaar terug, Thorgal en Aria in augustus, september, Ivor en Alain Chevalier komen niet meer terug en Simon van de Rivier zul je alleen nog in albumvorm kunnen krijgen (of in Franse tijdschriften).
Dank voor je brief.

CHICK BILL

SAMENVATTING: Om de inhuldiging van de nieuwe gouverneur te vieren, zal er van elk beroep een afgevaardigde uitgenodigd worden. Dog Bull vraagt Donald een goed woordje te doen. Na lange dagen van wachten, komt er een brief van de gouverneur in Wood-City toe...

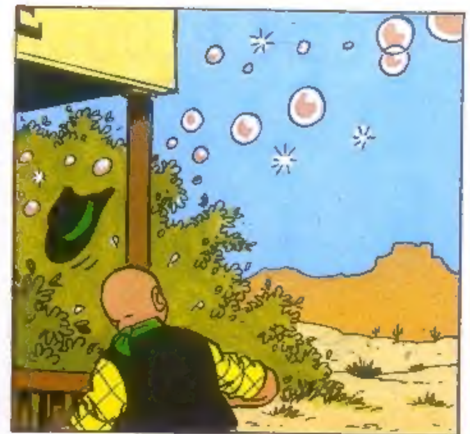

17

SLA OM

CHICK BILL

TIBET

OP WELKE DATUM VINDT DIE GROTE RECEPTIE PLAATS ?

IK MOET 1 APRIL IN PHOENIX ZIJN !
NOG MAAR TIEN DAGEN! JE HEBT WEINIG TIJD MEER ...

... VOOR HET KADO DAT JE DE GOUVERNEUR MOET AANBIEDEN NAMENS ONZE STAD WOOD CITY !
DAT IS WAAR. KID KAN NIET MET LEGE HANDEN AANKOMEN !

WAT JIJ HEM AANBIEDEN ?
WEET IK NIET. IK HEB GEEN GELD ...

DENK ... DENK JE DAT IE VAN ZEEP HOUDT ?!... LEKKER, DIE ZEEP !

IK VRAAG DE CHEF EEN VOORSCHOT !
EH...

MISSCHIEN IS HET GEEN GOED IDEE ZOIETS VANDAAG AAN DOG BULL TE VRAGEN.
WIE WEET KAN HIJ OP DIE MANIER MET KID MEEDELEN IN DE EER ?...

ER UIT, ONDERKRUIPER!

EN ALS JE DE GOUVERNEUR ZIET, ZEG HEM DAN NAMENS MIJ :

PROOEEETT!

OH, CHEF! DAT... DAT ZOU IK NIET DURVEN!

KOM'NS, KID! MENEER ONZEROCK HEEFT EEN GOED IDEE! WOOD CITY ZAL DE GOUVERNEUR, DIE EEN FERVENT JAGER IS, EEN ZILVEREN GEWEER AANBIEDEN!

SLA OM

CHICK BILL

EEN PERMANENTE SCHATERLACH MET KID ORDINN IN
"KID-DE-REVOLVERHELD"
(Nr 55 BIJ DE LOMBARD UITGAVEN)

wordt vervolgd

in den beginne...

BARA

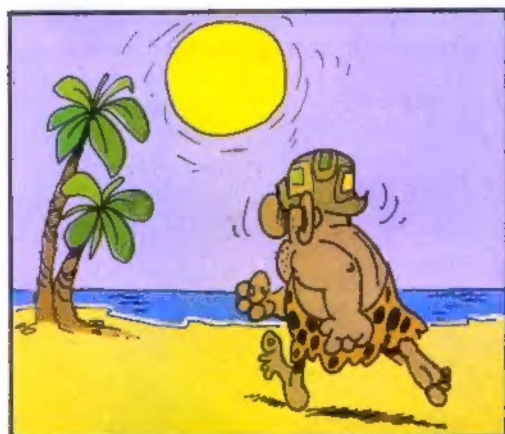

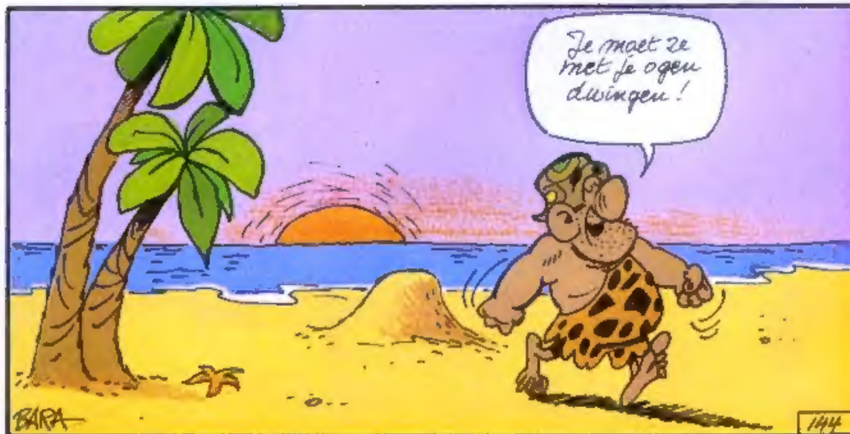

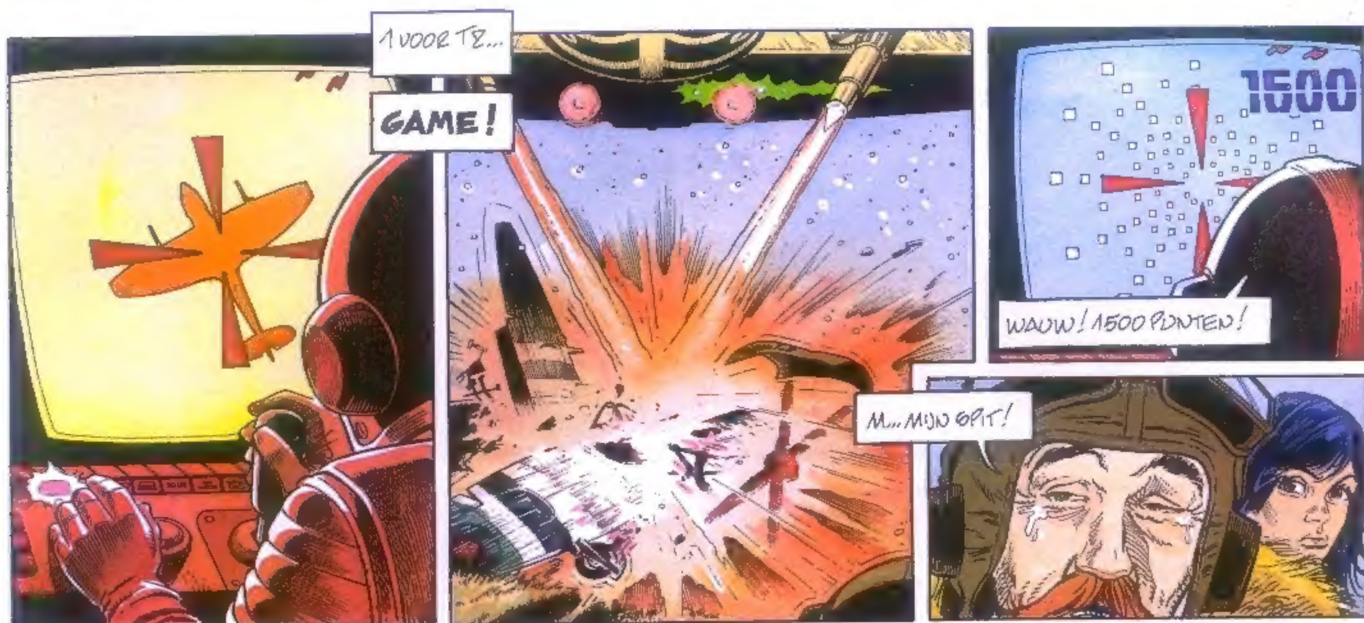

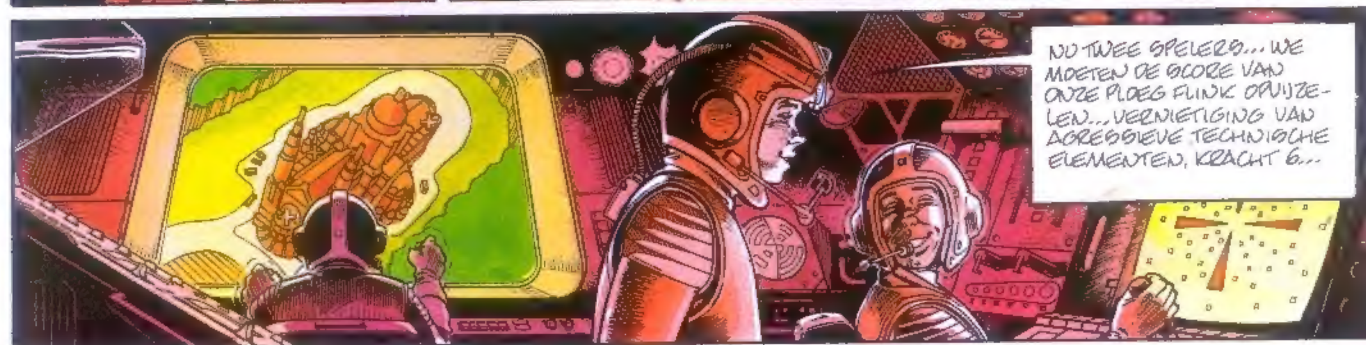

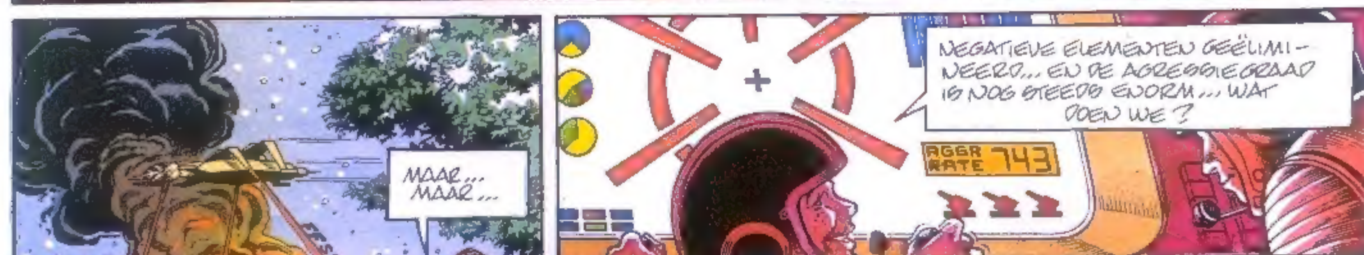

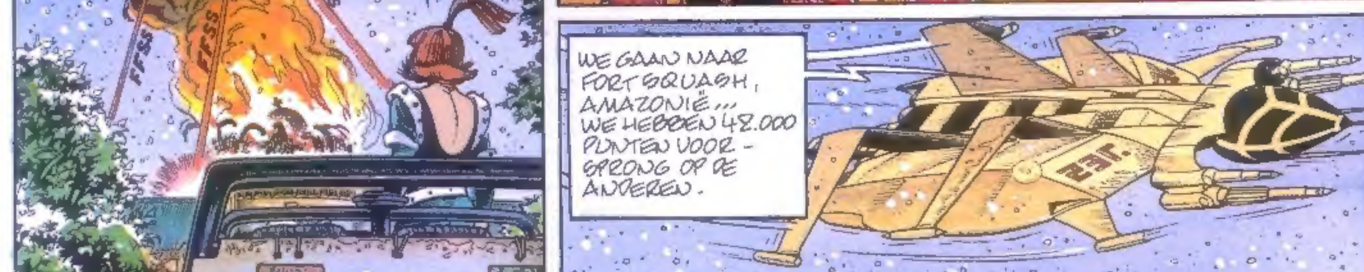
GORD

CHRISTIAN DENAYER
FRANZ

SAMENVATTING: Aan boord van het vliegtuig, wonen Angus en Abbla de vernietiging van de snack bij. Om zich te wreken, lost Angus een bom op de fabriek van de Barst. Maar weldra worden ze achtervolgd door de onderdrukkingsbrigades. Ze zijn genoodzaakt te landen en te vluchten.

DE SPIT VAN DE SNACK

SLA OM

GORD

"EN TOEN VOELDEN ZE DE WIND"
MIJN EERSTE ALBUM
IS NU VERSCHENEN BIJ
DE LOMBARD UITG. !

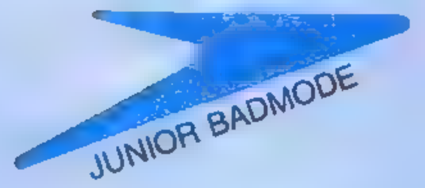

WAANZIN... GORD, AFKOMSTIG VAN EEN GEPROGRAMMEERDE, GESTERILISEERDE WERELD, KAN MAAR MOEILIJK LEVEN IN EEN WERELD WAAR DE WAANZIN WET IS... WAANZIN VAN DE NATUUR EN VAN DE MENSEN, HET IS ALS EEN NACHTMERRIE... AANPASSEN OF... VERDWIJNEN... ZIJN LAATSTE ALTERNATIEF...

EINDE VAN DIT HOOFDSTUK

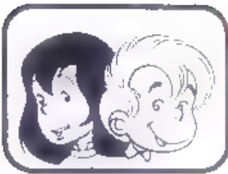
CHR. DENAYER-87 & FRANZ
MEDEWERKING: Y. FERNANDEZ.

Vakantiepret met ...

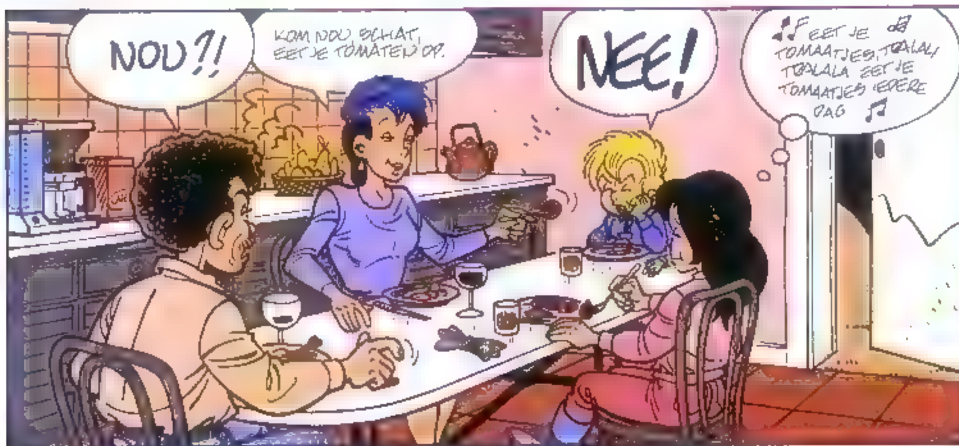
Leslie Dauw b.v.b.a.

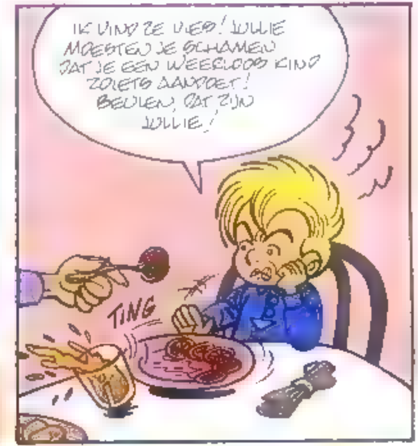
Verkrijgbaar in de betere sportzaak.

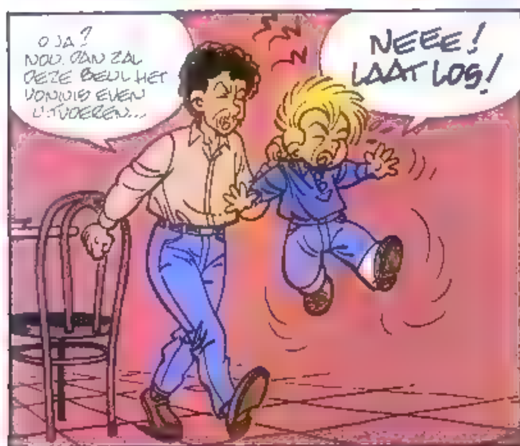

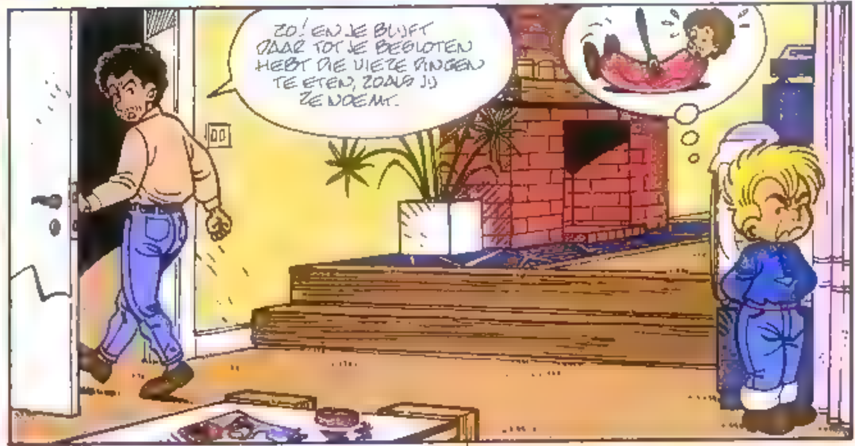
MAX & CATI

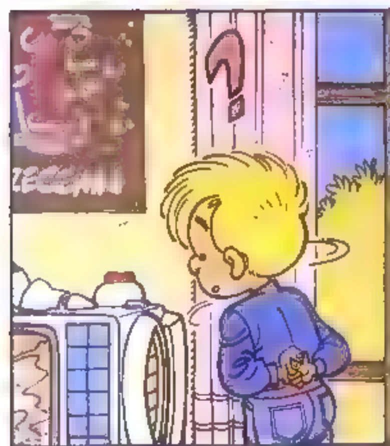
MICHEL PIERRET

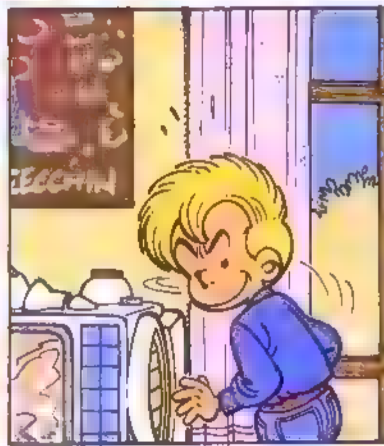

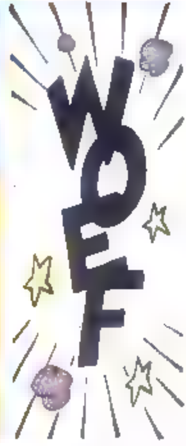

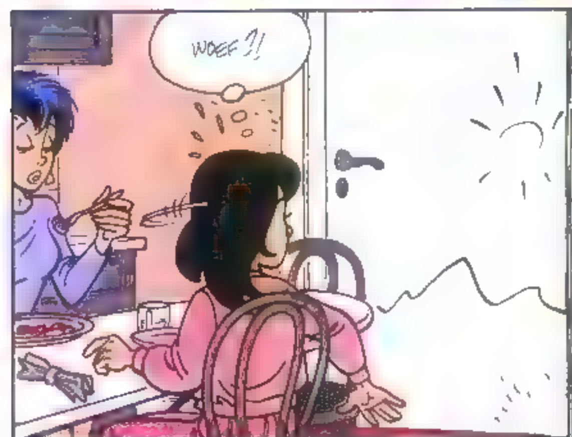

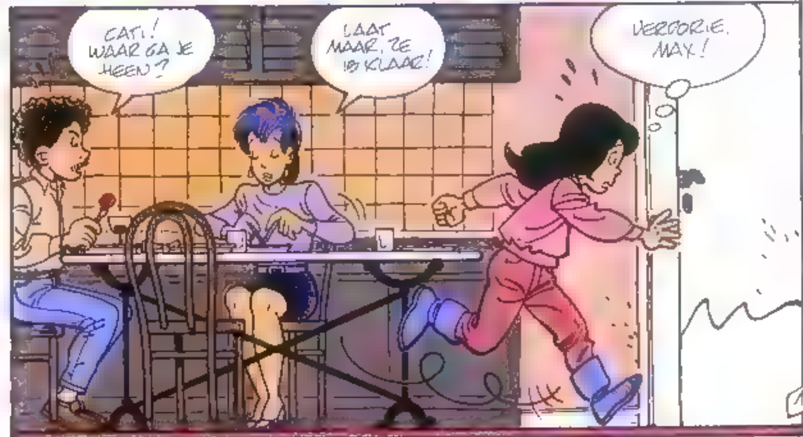

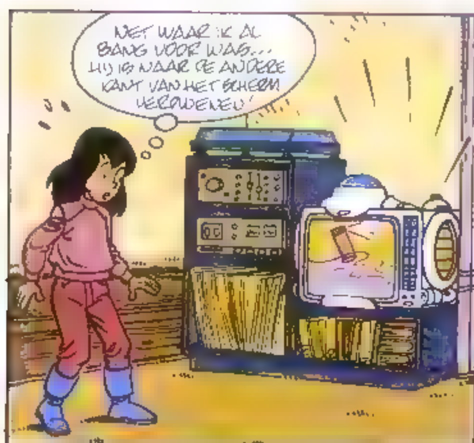

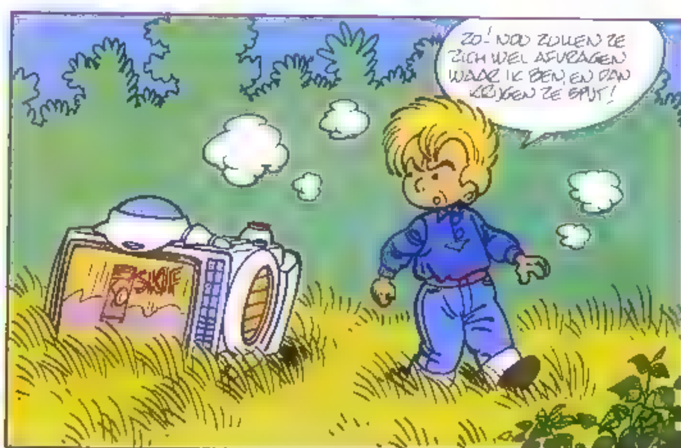

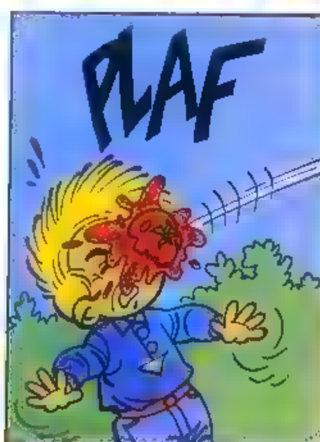
WIE GRANATEN ZAAIT ZAL BOMMEN OOGSTEN

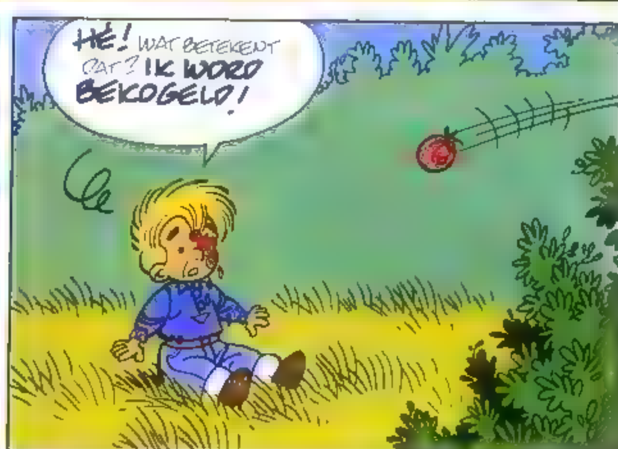

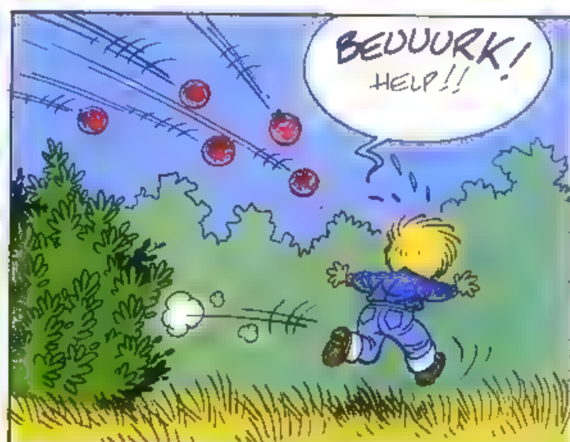

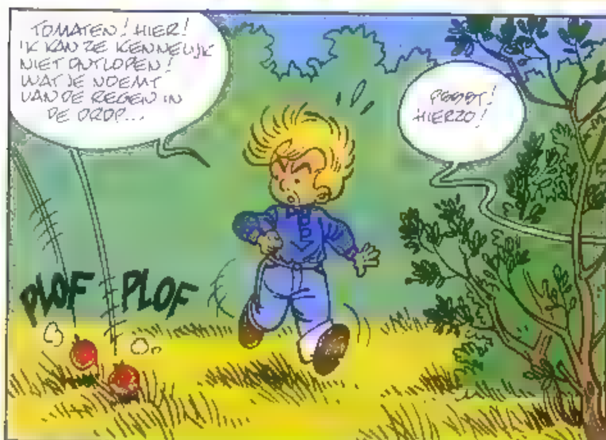

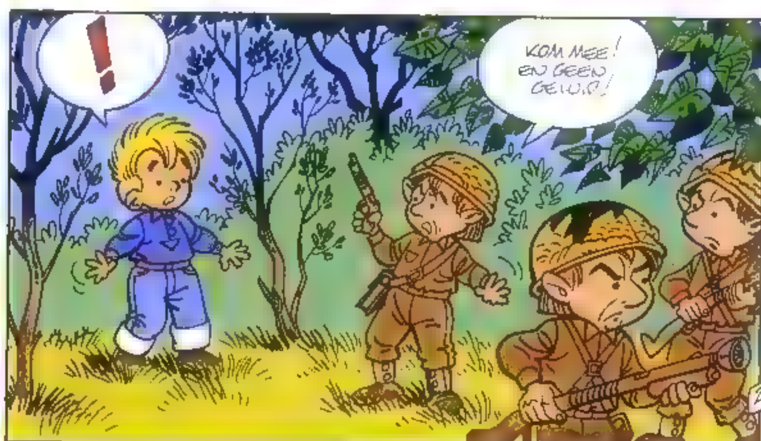

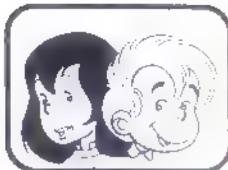

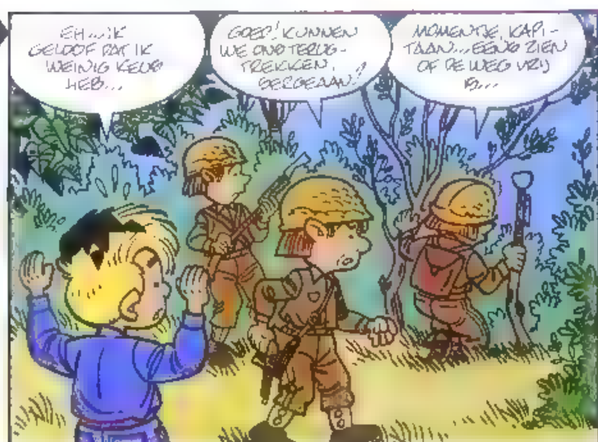

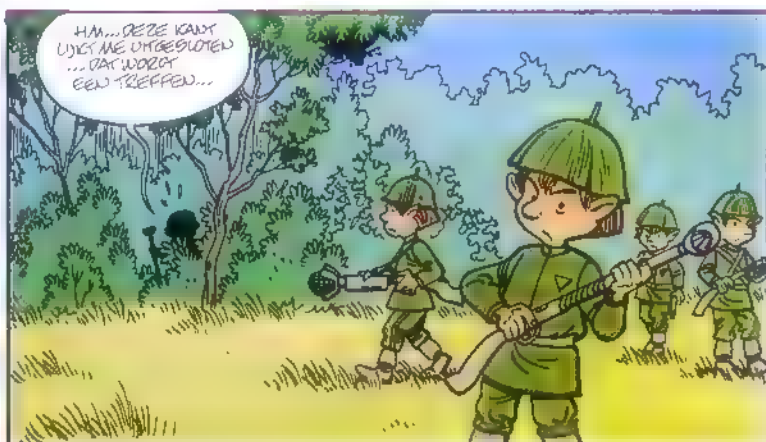

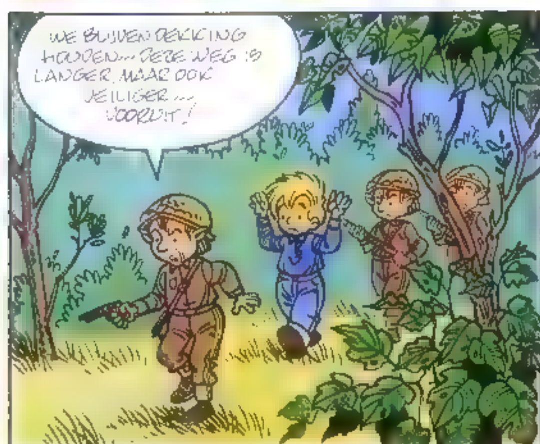

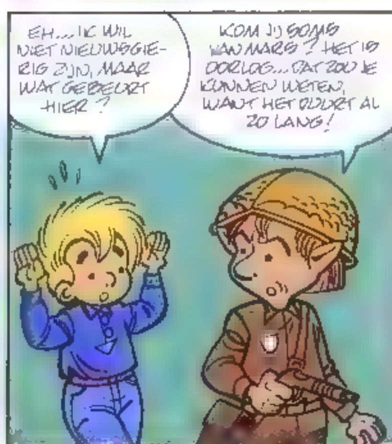
SLA OM

EH... IK GELOOF DAT IK WEINIG KEUS HEB...
GOED! KUNNEN WE ONS TERUGTREKKEN, SERGEANT?
MOMENTJE, KAPITAAN... EENS ZIEN OF DE WEG VRIJ IS...

HM... DEZE KANT LIJKT ME UITGESLOTEN ... DAT WORDT EEN TREFFEN...

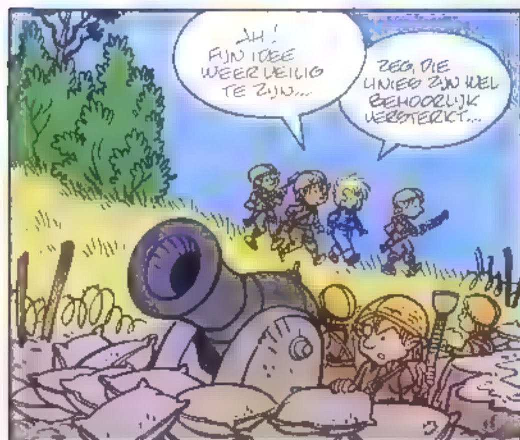

WE BLIJVEN DEKKING HOUDEN... DEZE WEG IS LANGER, MAAR OOK VEILIGER... VOORUIT!

EH... IK WIL NIET NIEUWSGIERIG ZIJN, MAAR WAT GEBEURT HIER?
KOM JIJ SOMS VAN MARS? HET IS OORLOG... DAT ZOU JE KUNNEN WETEN, WANT HET DUURT AL ZO LANG!

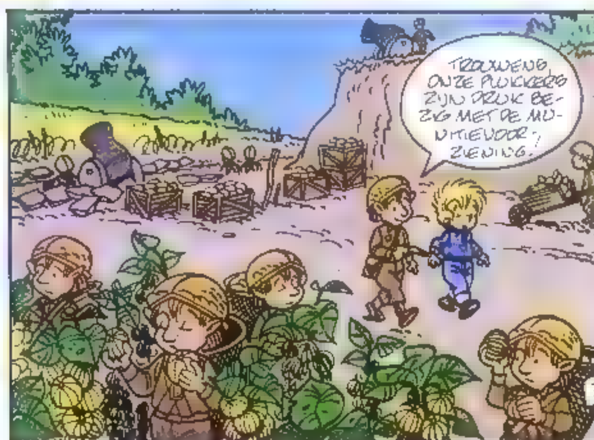

EN BLIJF NIET ZO MET JE HANDEN OMHOOG STAAN... ZO KRIJG JE NOG KRAMP...
MAAR... IK BEN DUS NIET JULLIE GEVANGENE?

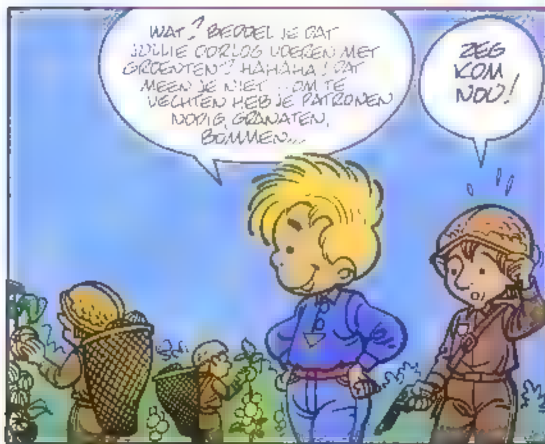

GEVANGENE? WAT KLETS JE NOU? BEN JE NOOIT GEWEEST! INTEGENDEEL, WE ZIJN JE HEEL WAT VERSCHULDIGD... DANKZIJ DIE AANVAL OP JOU HEBBEN WE ONTDEKT DAT HIER VIJANDEN ZATEN! ANDERS WAREN WE IN EEN HINDERLAAG GELOPEN...
PAF

WE VROEGEN JE ALLEEN OM MEE TE GAAN OM TE VOORKOMEN DAT JE IN HUN HANDEN ZOU VALLEN.
KAPITAAN... WE ZIJN GERED! DAAR ZIJN ONZE LINIES.

AH! FIJN IDEE WEER VEILIG TE ZIJN...
ZEG, DIE LINIES ZIJN WEL BEHOORLIJK VERSTERKT...

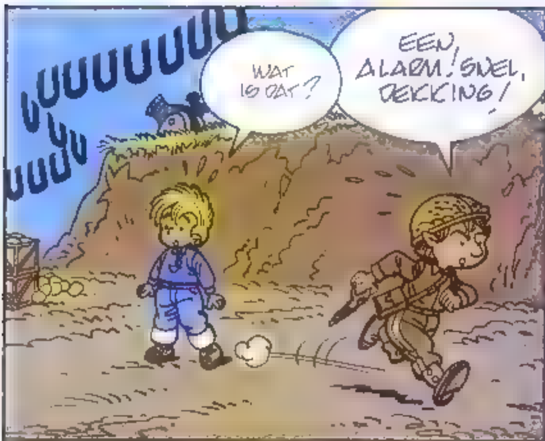

JA... ER WORDT EEN GROOT VIJANDELIJK OFFENSIEF VERWACHT ... DAAROM HEBBEN WE ALLE VOORZORGSMAATREGELEN GENOMEN...

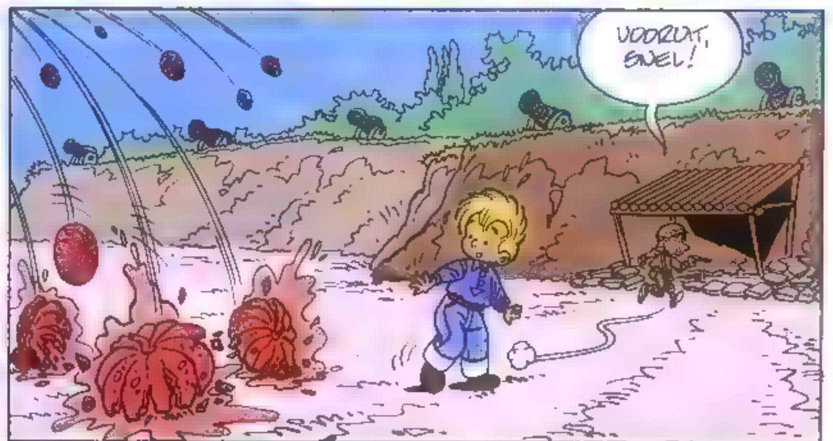

TROUWENS, ONZE PLUKKERS ZIJN DRUK BEZIG MET DE MUNITIEVOORZIENING!

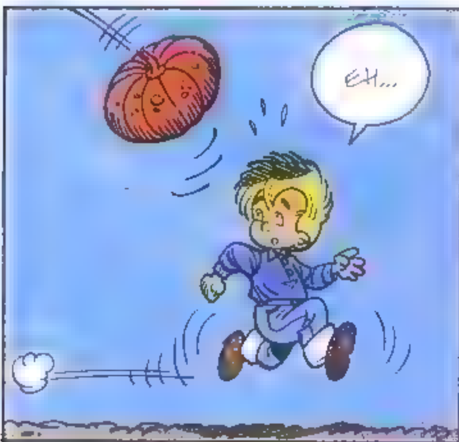

WAT? BEDOEL JE DAT JULLIE OORLOG VOEREN MET GROENTEN?! HAHAHA! DAT MEEN JE NIET... OM TE VECHTEN HEB JE PATRONEN NODIG, GRANATEN, BOMMEN...
ZEG KOM NOU!

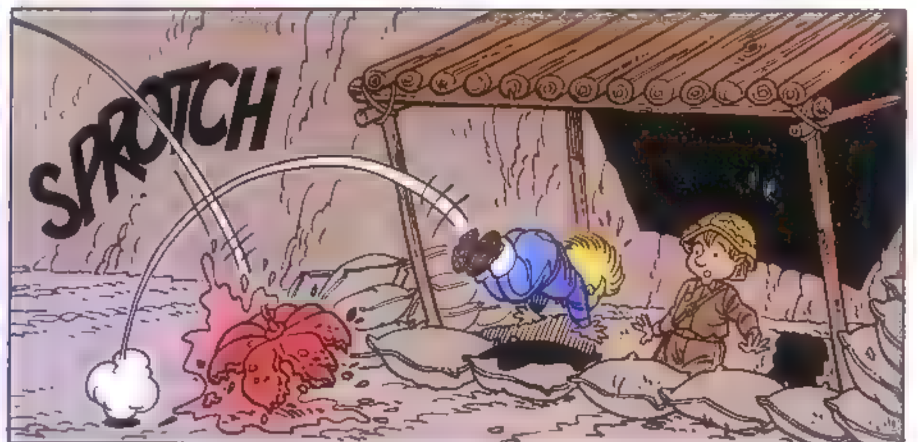

WE WILLEN BEST OORLOG VOEREN, MAAR HET MOET NIET GEVAARLIJK WORDEN!

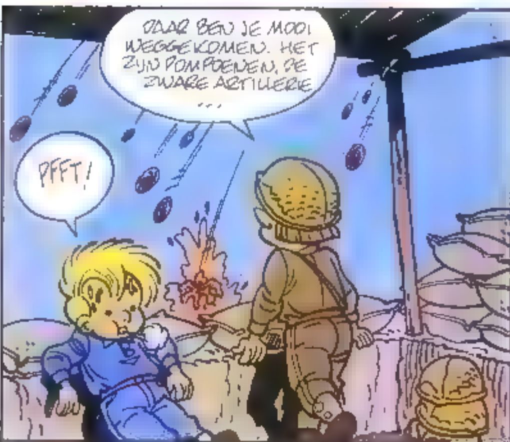

BOVENDIEN HEBBEN ONZE PROJECTIELEN WEL EEN ZEKERE DOELTREFFENDHEID... DAT HEB JE TROUWENS ZELF ERVAREN EN...
JA, DAT IS WAAR...
WUUUUUUUUUU

UUUUUUUU UUUU
WAT IS DAT?
EEN ALARM! SNEL, DEKKING!

VOORUIT, SNEL!

EH...

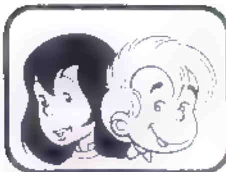

SPROTCH

DAAR BEN JE MOOI WEGGEKOMEN. HET ZIJN POMPOENEN, DE ZWARE ARTILLERIE...
PFFT!

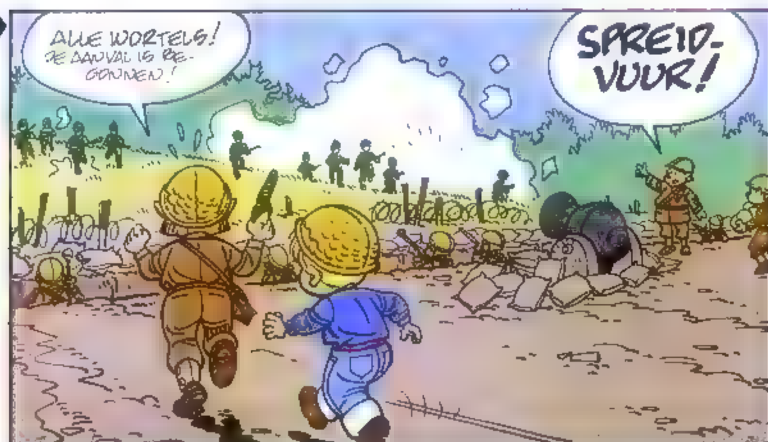

HET WORDT GELOOF IK RUSTIGER!
JA, MAAR IK BEN ER NIET GERUST OP. ZO'N BESCHIETING GAAT MEESTAL VOORAF AAN EEN OFFENSIEF!
IEDEREEN IN DE LOOPGRAVEN, BEVEL VAN HOGERHAND!

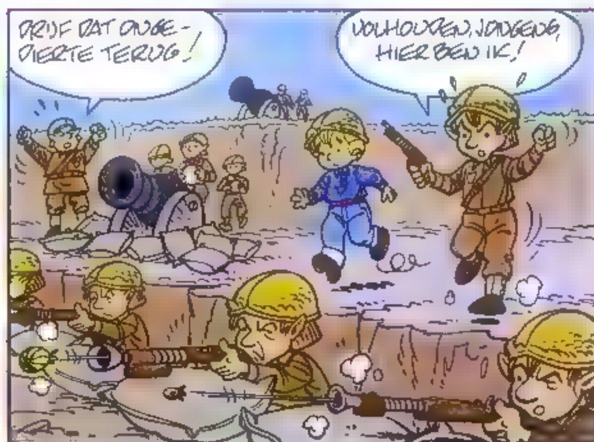

WAT HEB IK JE GEZEGD? HIER, ZET DIE HELM OP EN KOM MEE.

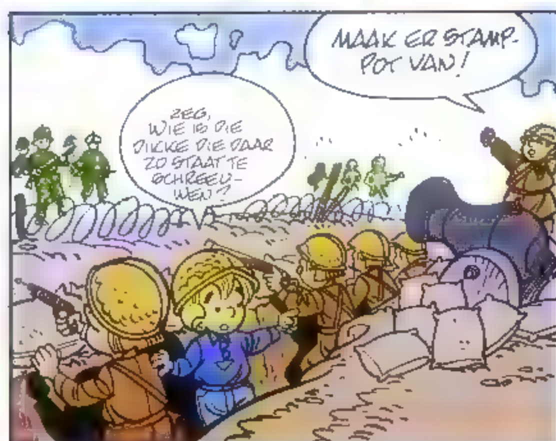
SLA OM

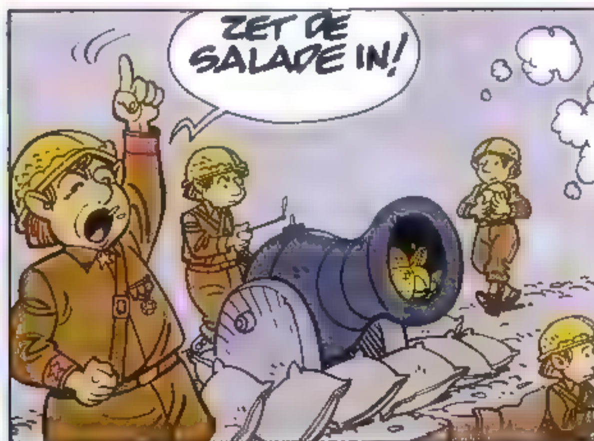
MAX & CATI

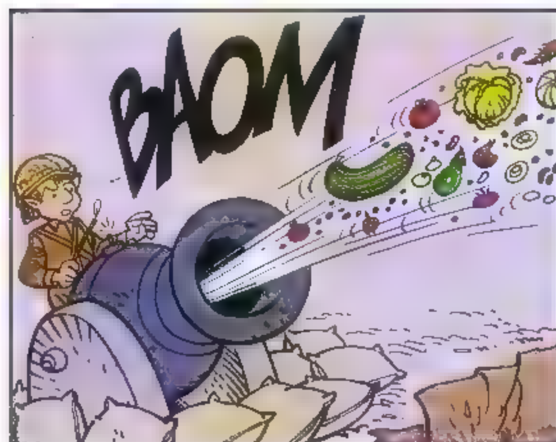

ALLE WORTELS! DE AANVAL IS BEGONNEN!
SPREIDVUUR!

DRIJF DAT ONGEDIERTE TERUG!
VOLHOUDEN, JONGENS, HIER BEN IK!

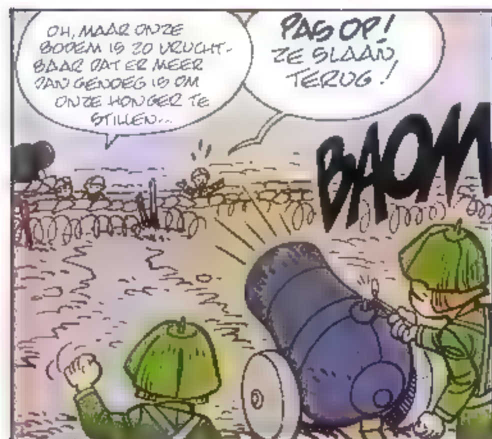

MAAK ER STAMPPOT VAN!
ZEG, WIE IS DIE DIKKE DIE DAAR ZO STAAT TE SCHREEUWEN?

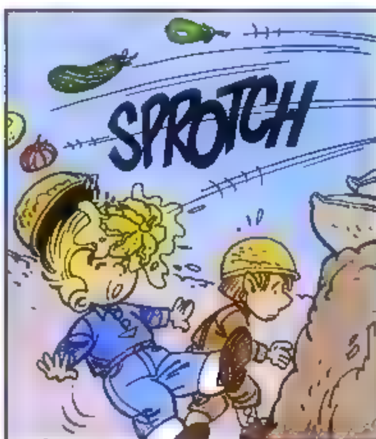

DAT IS GENERAAL AYUYN... DE OPPERBEVELHEBBER VAN ONS LEGER...
EEN HOGE BIET DUS...

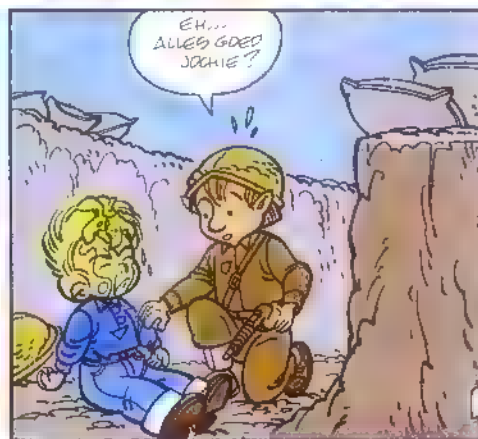

ZET DE SALADE IN!

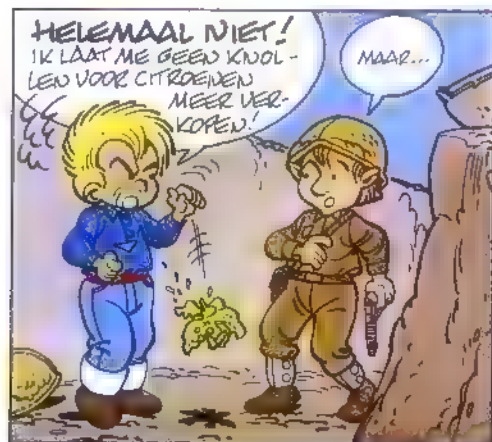

BAOM

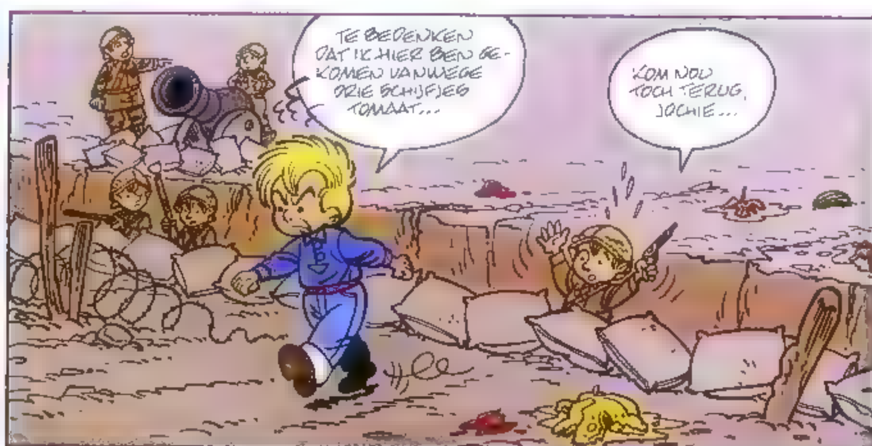

HAHA, KIJK EENS! ZIE JE WEL DAT JE ZE MET GROENTEN OOK IN DE PAN KUNT HAKKEN!
JA... EN BOVENDIEN HOEVEN WE ZE NIET OP TE ETEN...

OH, MAAR ONZE BODEM IS ZO VRUCHTBAAR DAT ER MEER DAN GENOEG IS OM ONZE HONGER TE STILLEN...
PAS OP! ZE SLAAN TERUG!
BAOM

SPROTCH

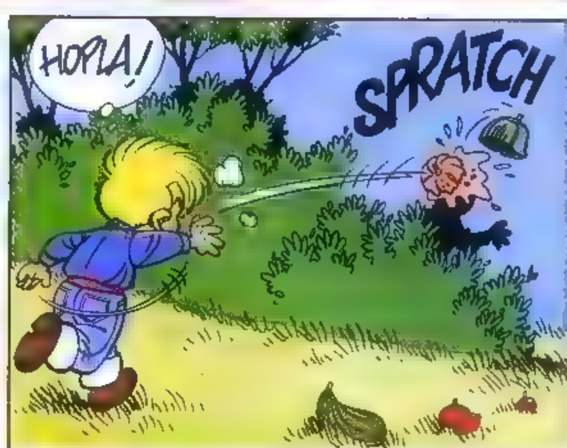

EH... ALLES GOED JOCHIE?

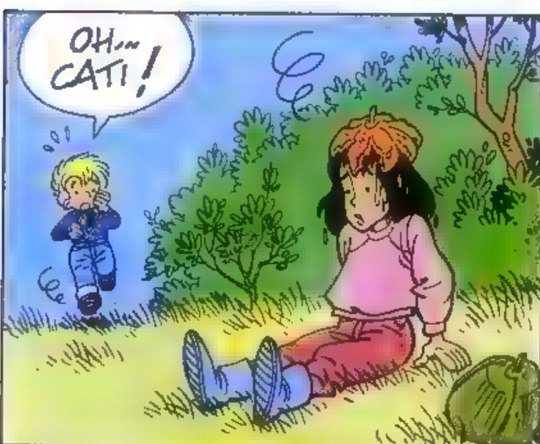

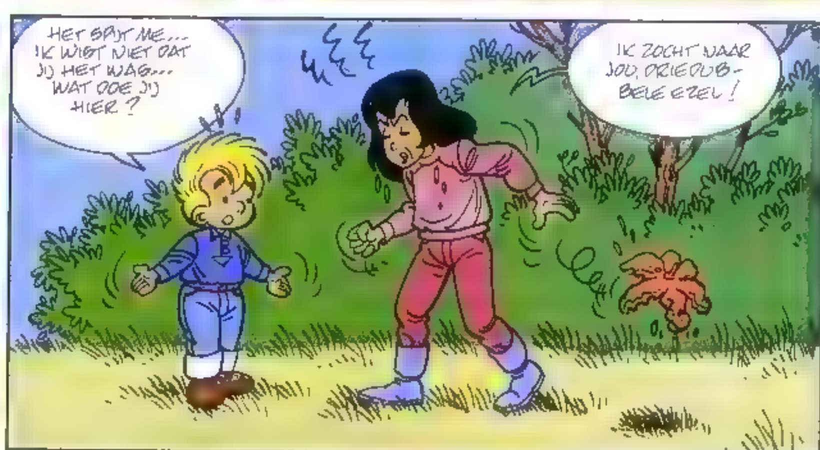

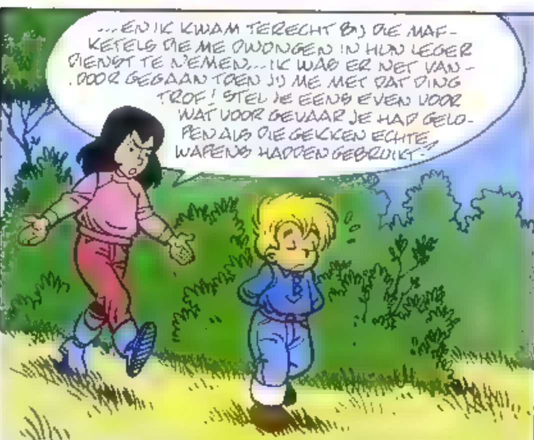

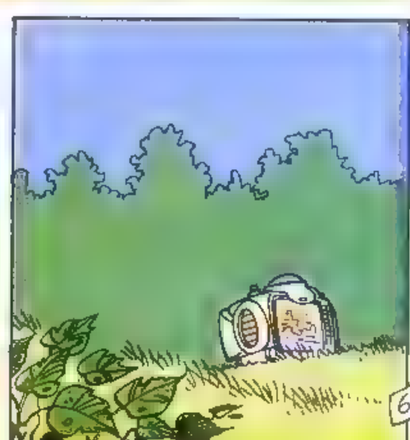

PIERRET 88

Einde

MARIA en GIEL

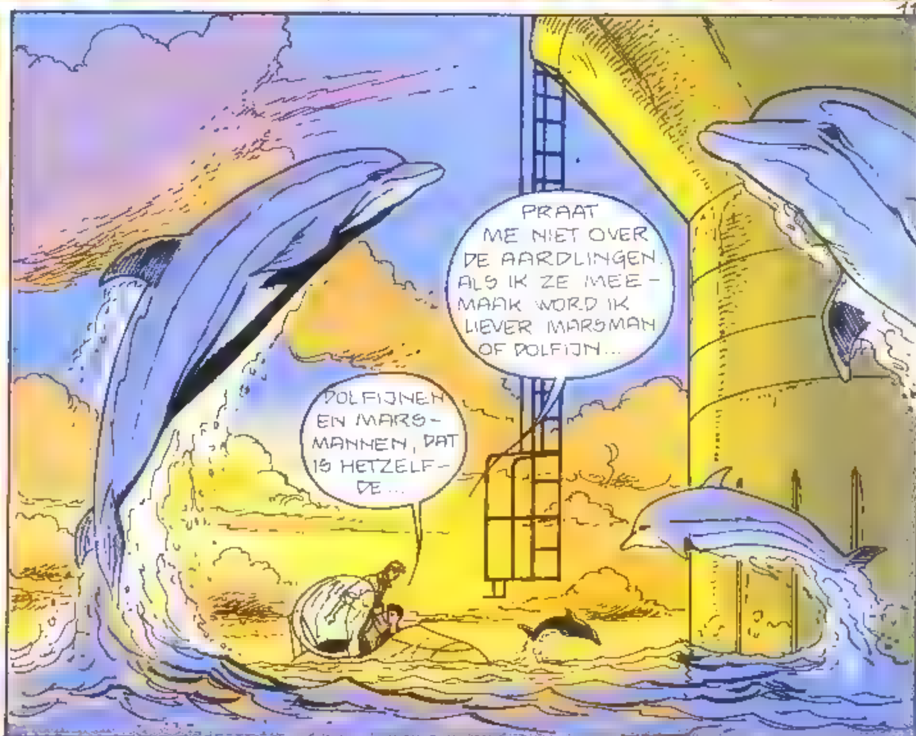
SAMENVATTING: Maria voegt zich te Londen bij haar oude vriend Mickey Fallonian die haar voorstelt als co-piloot deel te nemen aan de raid Londen-Sydney. Maria is dolblij! Temeer is dit een kans om dichter bij Giel te zijn, die een missie vervult in Australië!

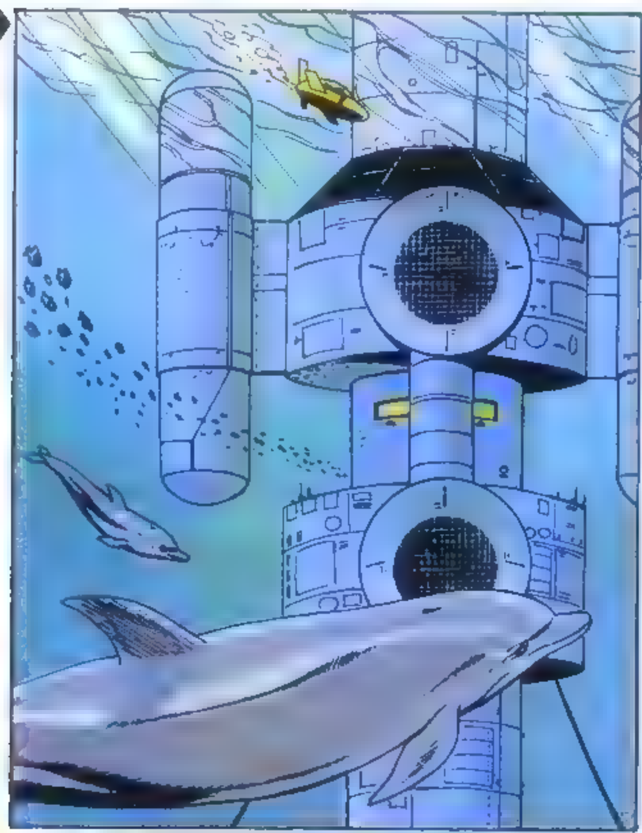

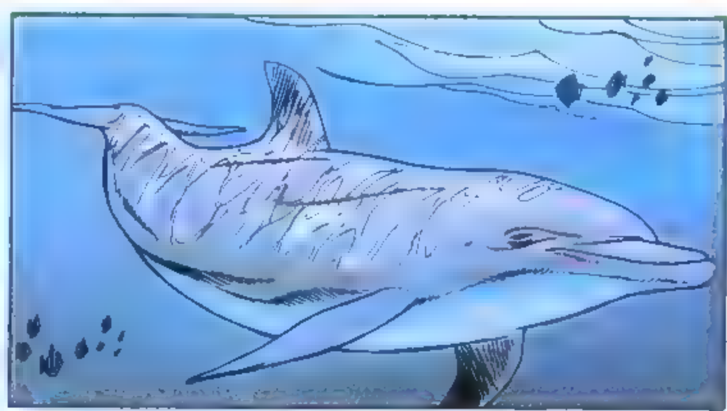
SLA OM

MARIA en GIEL

MAGDA
CHRISTIAN LAMQUET

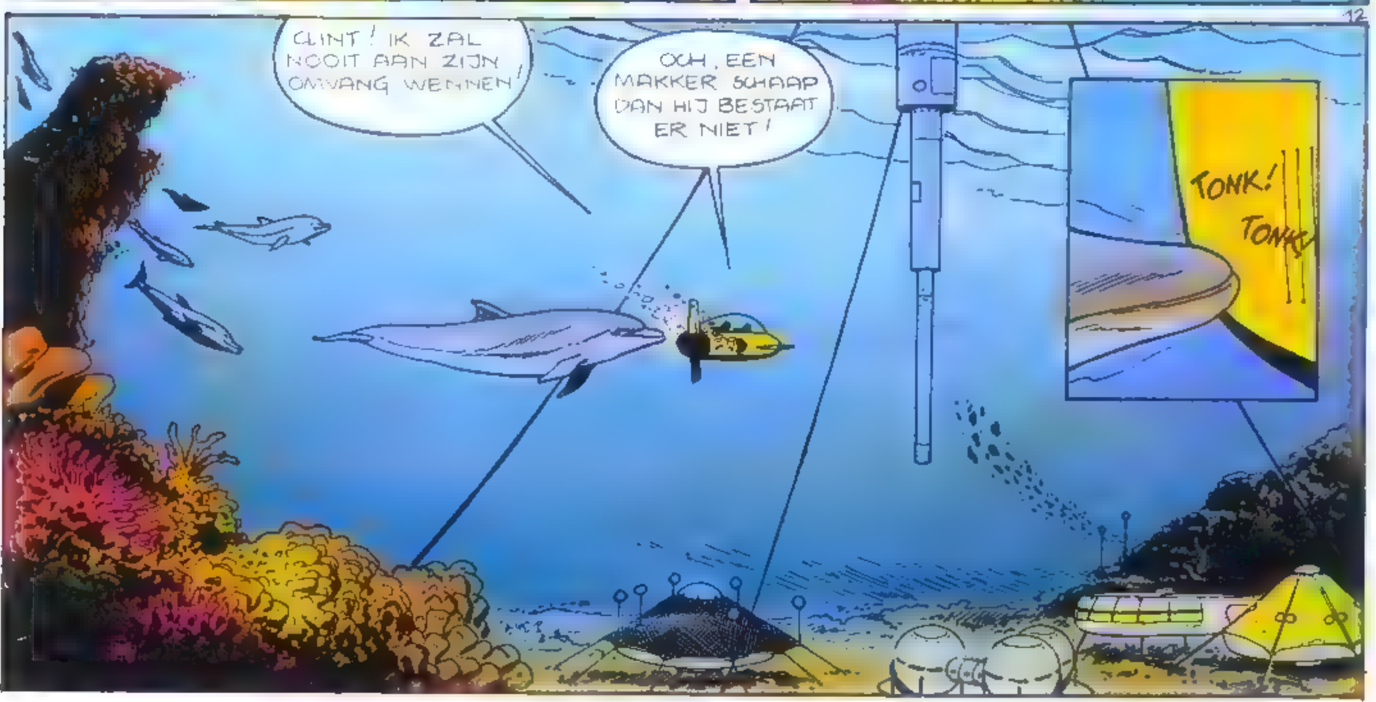

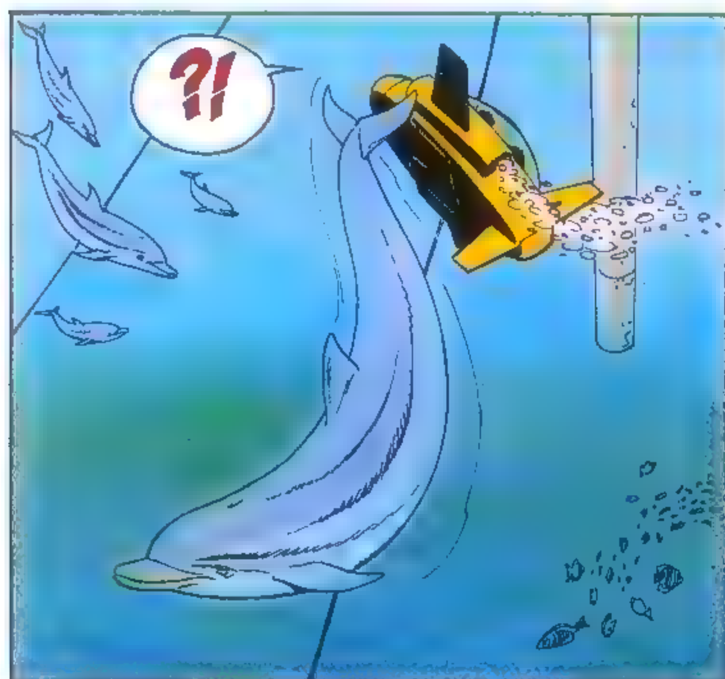

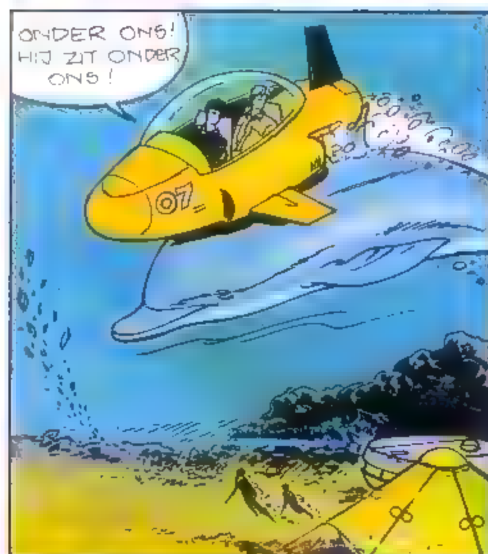

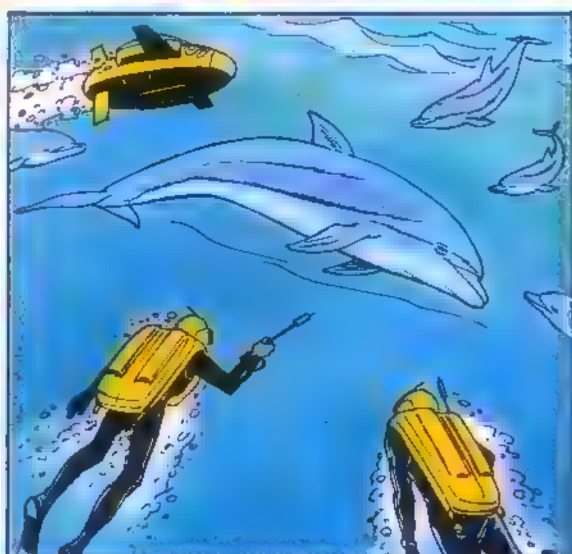

?!

IS DAT EEN SPELLETJE ?
IK WEET 'T NIET. DE EERSTE KEER DAT HIJ HET POET! SHIT, ER IS EEN BALLASTTANK GESPRONGEN!

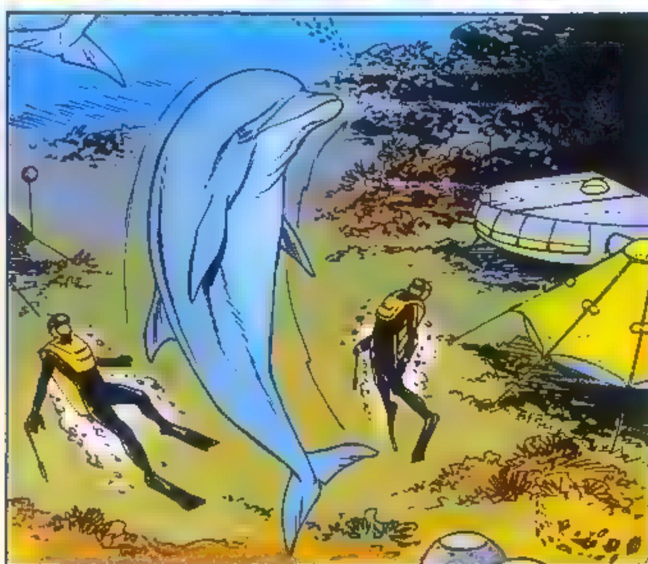

WAAR IS HIJ NOU HEEN ?
IK ZIE HEM NIET MEER...

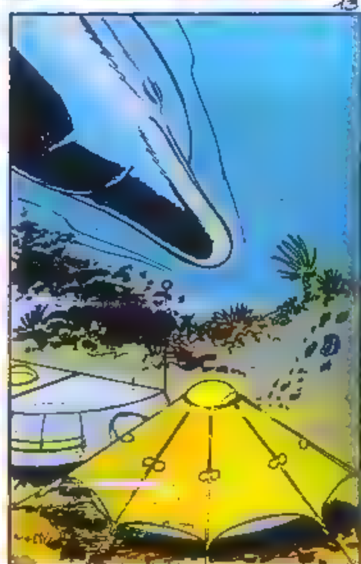

ONDER ONS! HIJ ZIT ONDER ONS!
07

GOD DAMNED, WAT HEEFT HIJ NOU? HIJ DUWT ONS NAAR DE OPPERVLAKTE!

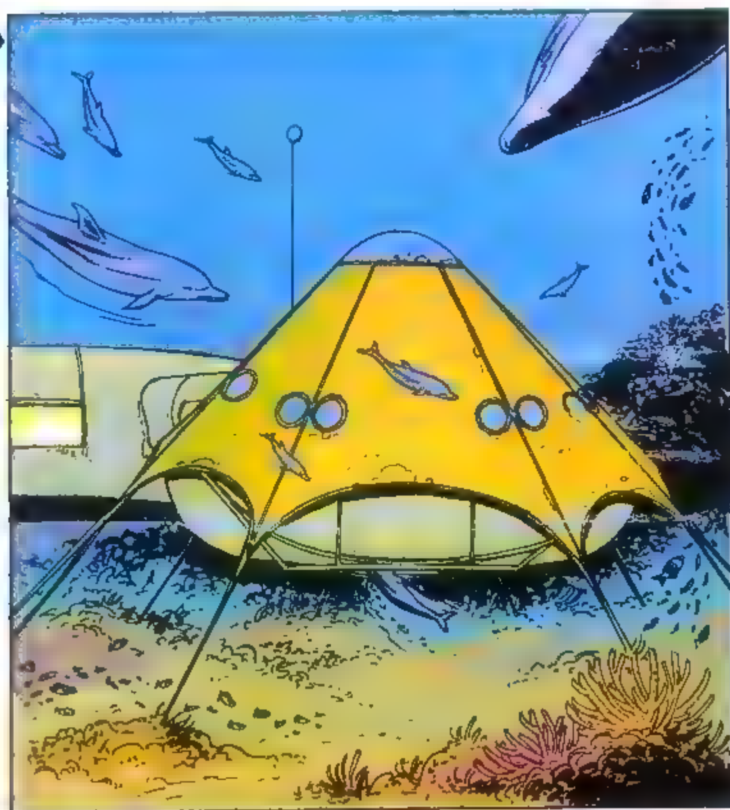

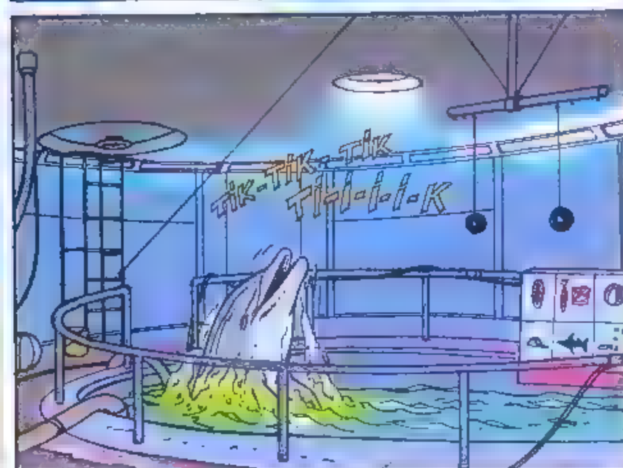
SLA OM

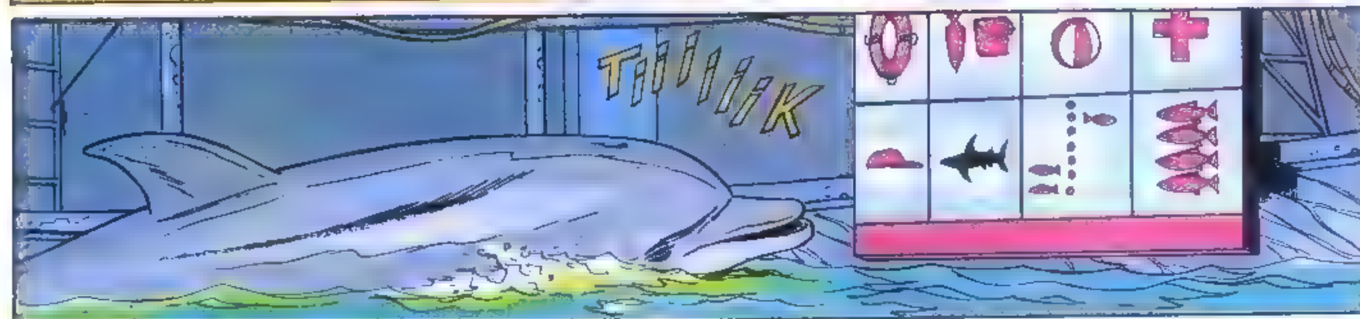

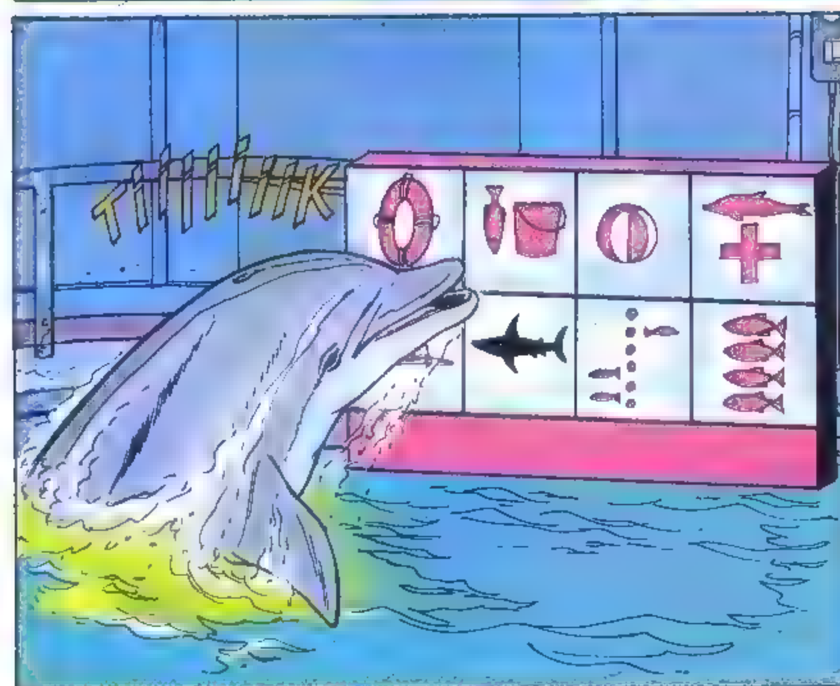
MARIA en GIEL

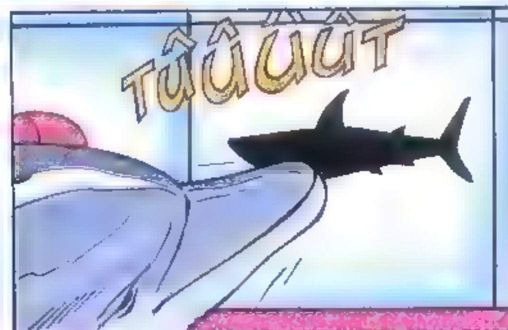

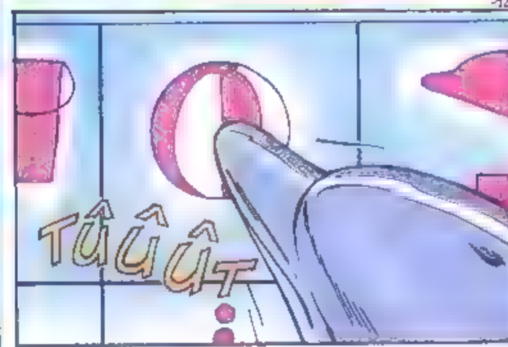

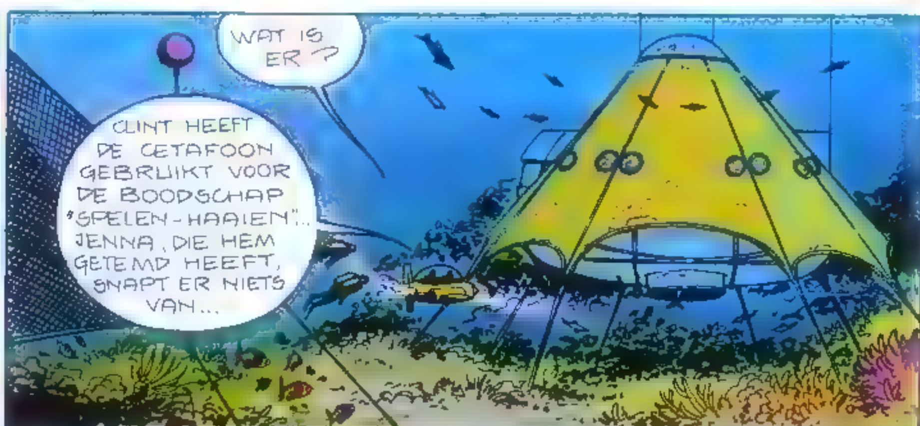

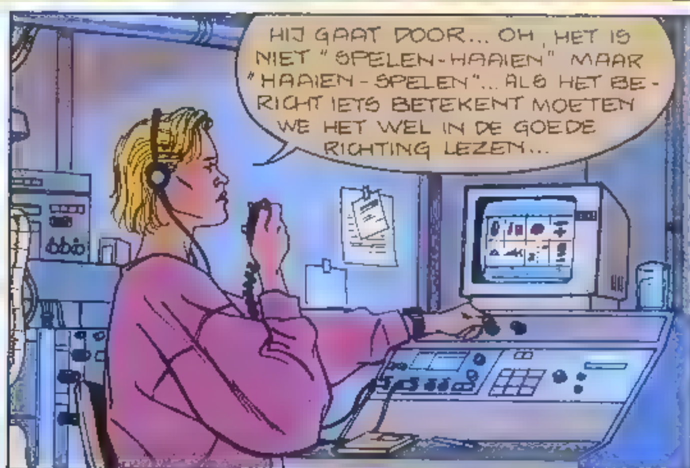

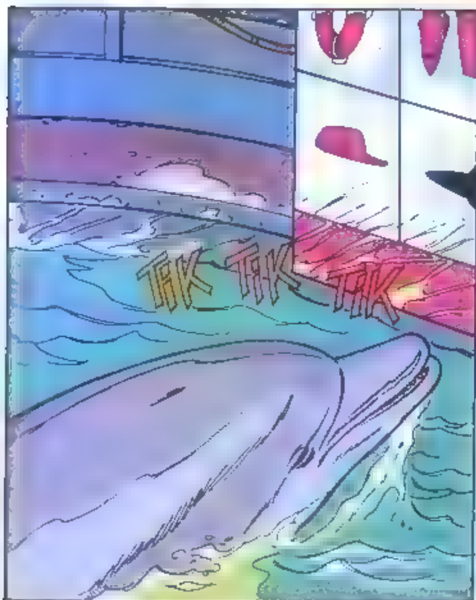

WAT NOU? "SPELEN-HAAIEN"?

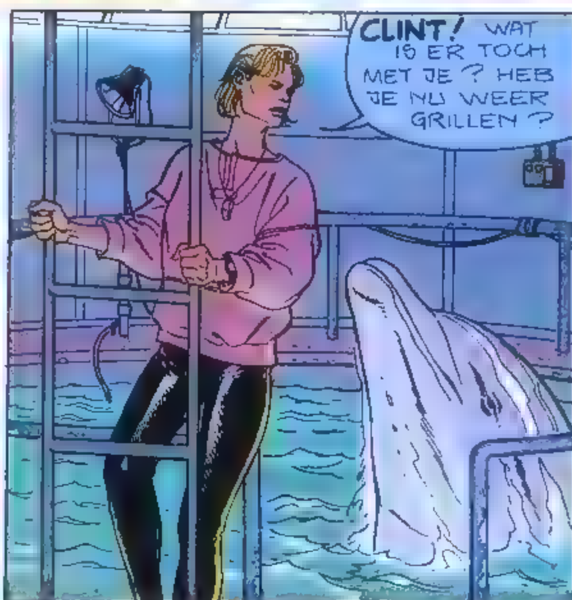

WAT IS ER ?
CLINT HEEFT DE CETAFOON GEBRUIKT VOOR DE BOODSCHAP "SPELEN - HAAIEN"... JENNA, DIE HEM GETEMD HEEFT, SNAPT ER NIETS VAN...

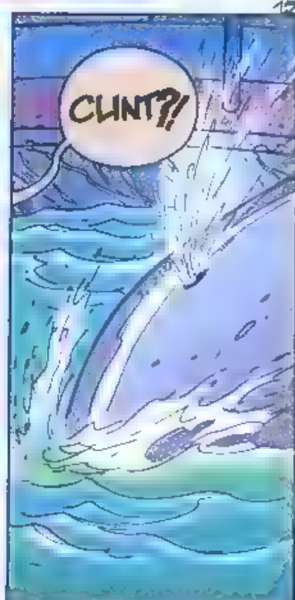

ÉÉN DING IS ZEKER: ER ZIJN GEEN HAAIEN IN DE BUURT VAN ALGUAM... DE ANDERE VERKLIKKERS GEVEN NIETS AAN... JENNA, HOOR JE ME ? WAT DOET CLINT OP HET MOMENT ?

HIJ GAAT DOOR... OH, HET IS NIET "SPELEN-HAAIEN" MAAR "HAAIEN - SPELEN"... ALS HET BERICHT IETS BETEKENT MOETEN WE HET WEL IN DE GOEDE RICHTING LEZEN...

STEPHEN, GA MET DE GONDEL WEG BIJ DE TOEGANG TOT HET BASSIN. CLINT HEEFT ALTIJD MOEITE ER DOOR TE KOMEN, VANWEGE ZIJN GROOTTE... GEEF HEM MAAR LIEVER DE VRIJE BAAN.
O.K. IK HOOP NIET DAT HIJ UREN BLIJFT HANGEN.

TAK TAK TAK

CLINT! WAT IS ER TOCH MET JE ? HEB JE NU WEER GRILLEN ?

CLINT?!

SLA OM

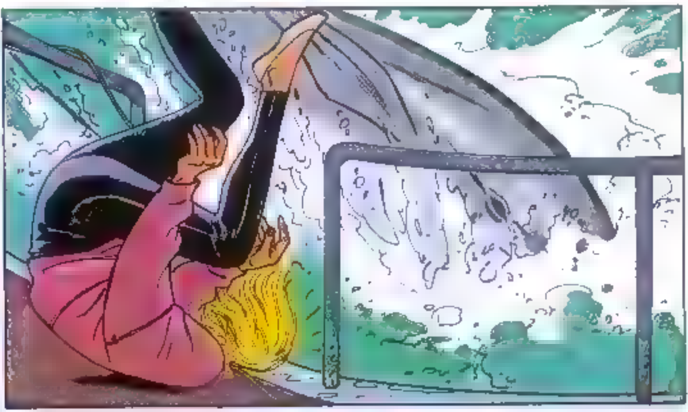

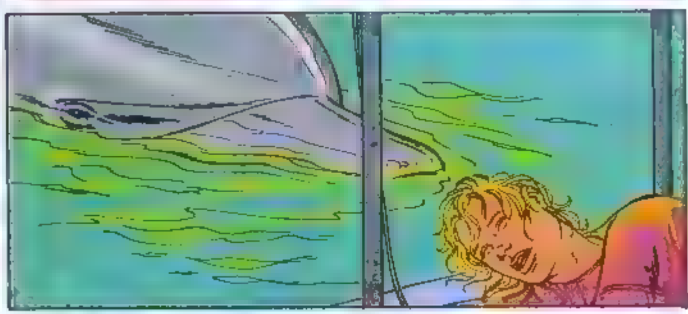
MARIA en GIEL

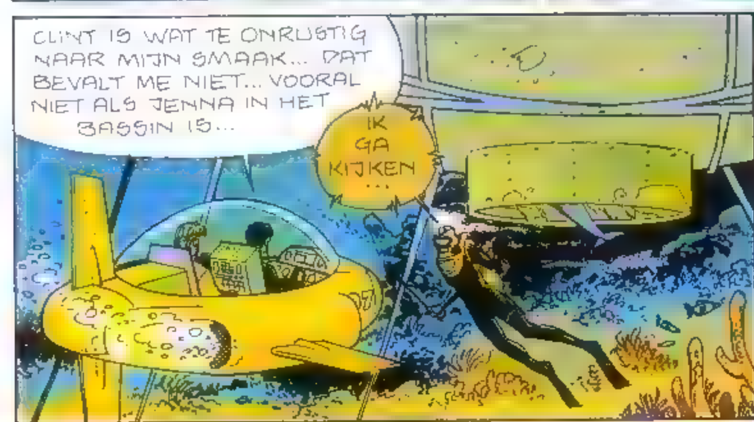
AFSPRAAK IN PERU,
IN ONS 4e ALBUM
"DE KRACHT VAN DE MAIS"
VOOR EEN AVONTUUR VOL VAN
GEVAAR EN VERWARRING (LOMBARD UITG)

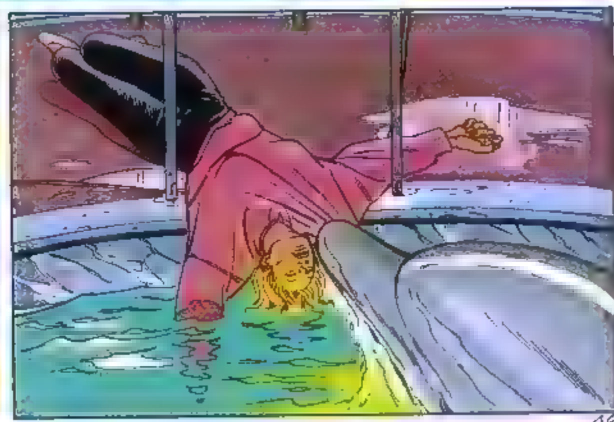

16

de dolfijnen

ONZICHTBARE BERICHTEN

De diepten van de zee, zijn een wereld die de mens altijd heeft beziggehouden of hij nu schrijver of wetenschapsman was. Zo had je bijvoorbeeld Jules Verne, met zijn futuristische roman «20.000 mijlen onder zee», waarin hij al de toekomstige onderzoeksmethoden voor de geest haalde en de niet minder beroemde commandant Cousteau, die talloze jaren aan de bestudering van de peilloze diepten en hun bewoners wijdde. Beiden getuigden van hun sterke verbondenheid met een wereld die ons nog weinig bekend is.

Dat we over die diepten spreken als de «wereld van de stilte» kan komen omdat we niets of bijna niets uit die wereld kunnen opvangen.

Als we bijvoorbeeld onder water zwemmen, krijgen we de wat vreemde gewaarwording dat we ons in een leegte bevinden en dat alle onderwater-wezens ons kunnen horen en ons beloeren. En toch bruist het in die schijnbaar zo stille wereld, van onophoudelijke activiteit en brengt die wereld een indrukwekkend aantal geluiden voort.

Zijn bewoners zenden onophoudelijk informatie naar en ontvangen berichten van hun medebewoners. Deze subtiele berichten ontgaan ons menselijk waarpemingsvermogen, wij zijn fysiek niet in staat ze zonder wetenschappelijk, adekwate apparatuur op te vangen, hun gevarieerdheid en veelvoudigheid gaan ons voorstellingsvermogen ver te boven.

Is de dolfijn een soort mens...?

In de diepzee leven dieren die zijn uitgerust met een zeer sterk ontwikkeld zenuwstelsel en een zo complex stel hersenen dat sommigen er het op houden dat ze met dat van de mens zijn te vergelijken. Onze naaste verwanten zouden dus in de oceaan leven en niet op het land!

Dolfijnen en andere tandwalvisachtige zoogdieren behoren bij die intelligente onderwaterwezens. Ze hebben trouwens door hun sociale gedrag een grote reputatie onder de zoogdieren en vandaar de talloze studies over hun levenswijze, gedrag en taal.

Er zijn talloze specialisten die bevestigen dat dolfijnen hun eigen taal hebben. Kunnen ze dan praten? Oftewel kan een dolfijn in «woorden spreken» zoals wij dat doen?

Kan hij soms gevoelens uitdrukken, gedachten overbrengen of brengt hij gewoon geluiden voort zonder enige betekenis? Kort gezegd, is het knetteren, het klikken en het fluiten dat dolfijnen produceren een equivalent voor ons woordgebruik? In feite is het zo dat als zeedieren alleen op hun ogen konden vertrouwen om te kunnen overleven, dat ongetwijfeld tot katastrofes zou leiden vooral in troebel water.

© NADIA SENEPART

vervolg, sla 2 blz. om

Poster

de dolfijnen

Bovendien is het zo dat het zicht onder water niet verder reikt dan zo'n dertig meter, hoe helder het water ook moge zijn. Vandaar dat deze dieren een «niet visueel» zintuig hebben ontwikkeld om op verschillende manieren «onzichtbare» boodschappen op te vangen. Vandaar dat bij dolfijnen de zend- en ontvangorganen een bijna even vitale functie vervullen als de ogen bij een arend.

Geluid is dus erg belangrijk in het onderwatergebied en vertegenwoordigt zelfs het cruciale informatiemiddel bij de grote zoogdieren waartoe de dolfijn behoort.

Ieder zeedier, van welke aard dan ook, ontvangt uit zijn omgeving en van de andere dieren een konstante stroom aan informatie. Die berichten kunnen gevaar aangeven, of sexuele lust, het afbakenen van een territorium of simpelweg de nabijheid van voedsel!

Die informaties worden door het water overgebracht dankzij verschillende middelen van overdracht, zoals licht, geluid, scheikundige stoffen, drukgolven en elektriciteit.

Informaties door geluid overgebracht, manifesteren zich bij dolfijnen in de vorm van «klikken», knorren, fluiten, zuchten, grinniken en zelfs snurken.

Dolfijnen zijn in staat verschillende geluiden uit te zenden, dit zeer ritmisch te herhalen en zelfs «zinnen» voort te brengen met regelmatige intervallen.

Men kwalificeert die geluiden als «geluidentaal» en de betekenis ervan is onmiskenbaar. Er zijn trouwens onderzoekers die hopen eens nog «vloeiend Dolfijns» te kunnen spreken.

Dolfijn vertel ons wat je zegt...

Men denkt dat het maken van geluiden bij dolfijnen samenhangt met de voortplanting van geluiden door de kanalen in neus- en keelholte. De lucht, die uit zijn spuitgat (een neusgat in het hoogste punt van de schedel) ontsnapt, ligt zeer waarschijnlijk ten grondslag aan het fluiten en de scherpe kreten die ze onophoudelijk uitbrengen.

Dolfijnen brengen twee soorten geluiden voort: in de eerste plaats gemoduleerde fluittonen, die klaarblijkelijk hun communicatiemiddel zijn en in de tweede plaats wat men «klikken» of «geklikklak» noemt en ultrasone geluiden, de eerste wel en de tweede niet hoorbaar voor mensen.

Dat noemt men het echopeilingssysteem van Dolfijnen; dat zijn dus geluiden die het dier uitbrengt om zijn plaats te bepalen, obstakels en prooien te identificeren. Het kan ook knorren, maar niemand weet waartoe dat dient.

De «klikken» en «het geklikklak» schijnen bij de dolfijn het «toonaangevende» element bij de sonar te zijn. Ze kunnen in een ritme van 500 maal of meer per seconde worden uitgezonden. Nadat de geluiden een voorwerp bereikt hebben komen ze in de vorm van een echo bij de dolfijn terug. De dolfijn krijgt via de echo een enorm aantal informaties binnen.

Hij kan zelfs de geringste verschillen in intensiteit en frequentie tussen de uitgezonden en opgevangen geluiden onderscheiden, evenals de tijd die bij het heen en weergaan van de echo verstrijkt. Zo verkrijgt hij een exact en gedetailleerd beeld van het object dat hij zal ontmoeten.

Er is geen enkele mogelijkheid om er achter te komen wat een dolfijn nu precies hoort, maar het is zeker dat de geringste variaties in het weerkaatste geluid genoeg zijn om hem in te lichten over eventuele obstakels op zijn weg.

In 1948 leidden observaties van een zoöloog in Florida al tot de ontdekking van het echoplaatsbepalend of echopeilingsvermogen van de dolfijn. In feite ontkende men tot die datum dat zeedieren konden horen. Tijdens pogingen om enkele van deze walvisachtige zoogdieren voor een zeeaquarium te vangen, dreef men de dieren in «vaargeulen», die bespannen waren met netten, samen, maar de dolfijnen veranderden al op een afstand van meer dan 300 meter van de netten van richting en zochten dieper water op.

Toen men netten met grovere mazen of van niet water doorlatend materiaal maakte, liepen de dieren wel in de val. Hoe valt dat te verklaren?

Kleinmazige netten maakten het weerkaatsen van het door de

dolfijn verzonden geluid mogelijk en dat gaf hem, dankzij de echo, informatie over de aanwezigheid van het net. Grotere mazen of niet waterdoorlatende netten maakten het voor de luchtbellen die het geluid terug moeten kaatsen onmogelijk geluiden op te vangen dus kon de dolfijn niet door de teruggekeerde echo worden geïnformeerd! Later ontdekte men dat dolfijnen in staat zijn geluiden te produceren en te ontvangen, die in frequentie varieerden van enkele tientallen, tot meer dan 100.000 cycles per sekonde (in vergelijking met de mens, zijn dat zeer indrukwekkende waarden, want wij zijn slechts gevoelig voor frequenties tussen de 16 en 16.000 cycles of Hertz (Hz) per sekonde. Vanaf dat moment werd de echoplaatsbepaling van dolfijnen voor waar aangenomen (eind jaren vijftig).

Zijn sonarsysteem is verbazingwekkend precies en geeft hem een aantal informaties die ronduit superieur zijn aan die welke de mens aan de door hem geconstrueerde sonars ontleend. Dankzij zijn «ingebouwde» sonar is de dolfijn voortdurend op de hoogte van wat er om hem heen gebeurt. Door zijn sonar kan hij zich oriënteren, afstanden schatten, grootte, vorm, samenstelling en dichtheid van voorwerpen vaststellen. Hij kan zelfs de intensiteit van elke «klik» van een reeks variëren (zo krijgt hij iedere keer een verschillende «klik» terug en dus een verschillend bericht), het krijgt daar dus meer uitgebreide en meer uitgewerkte informatie van dan wij van onze

Hoe plant het geluid zich onder water voort?

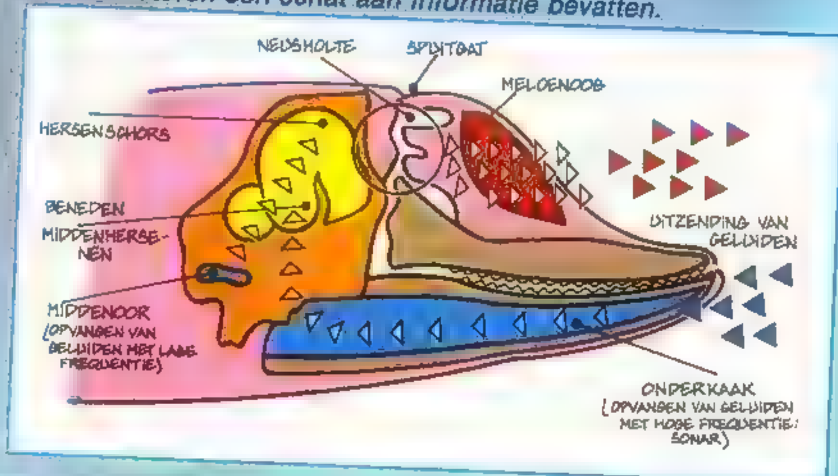
Als we een steen in het water gooien, horen we het geluid daarvan precies op het moment dat de steen het wateroppervlak raakt. We zien dat cirkels ontstaan die zich rond het raakpunt vormen en die steeds groter worden tot ze uiteindelijk verdwijnen. Dat is alles! Wat we echter niet zien is wat zich tegelijkertijd onder water afspeelt en dat is nogal wat! De storing die door het gooien van de steen wordt veroorzaakt, wekt golven op. Die golven veroorzaken een geluid, dat door alle levende organismen die zich op dat moment in het «gebied» ophouden wordt opgemerkt en gehoord.

Die golven worden «drukgolven» genoemd. In feite veroorzaakt de steen die in het water gegooid wordt de verplaatsing van een bepaald aantal watermoleculen die als gevolg daarvan tegen elkaar opbotsen (men noemt dat compressie).

Die botsingen tussen de moleculen worden steeds geringer, tot ze uiteindelijk hun oorspronkelijke evenwicht terugvinden (zoals dat bestond vóór de steen in het water geworpen werd). De terugkeer naar die oorspronkelijke toestand noemt men depressie. De voortplanting van het geluid onder water, hangt nauw samen met die «botsingen» tussen de moleculen.

Dus hoe «dichter het milieu» is, hoe minder tijd de moleculen nodig hebben om elkaar te raken en hoe sneller het geluid zich verspreidt. Dat is ook bij water het geval, want de dichtheid daarvan is 800 × die van lucht, hetgeen er toe leidt dat het geluid een snelheid van 5.700 km per uur krijgt.

Vervolgens wordt het geluid weerkaatst, wat veroorzaakt wordt door het feit dat de zee nu eenmaal een oppervlak en een bodem heeft met daartussen nog allerlei zwevende organismen en ook nog allerlei gedeelten met verschillende temperaturen. De weerkaatsingen van het geluid leveren de «beroemde» echo's op die voor zeedieren een schat aan informatie bevatten.

ogen. Het geheel aan echo's draagt waarschijnlijk bij aan de vorming van een complex beeld dat de dolfijn de aard van het voorwerp doet herkennen.
De echo levert vier speciale soorten inlichtingen op: de richting, de veranderingen in de frequentie, het amplitudo van het geluid en, de tijd die verloopt tussen het uitzenden van het geluid en de ontvangst van de echo. De variatie in frequenties geeft inlichtingen over de grootte, de vorm, en zelfs over de aard van het voorwerp, terwijl het amplitudo van het geluid en het tijdsverloop eenvoudig gegevens voor het schatten van de afstand opleveren.
Waar komen die geluiden of «klikken» die de dolfijn uitzendt vandaan?
Ze vinden hun oorsprong in de kop en worden zonder luchtverlies verzonden, zelfs als de dolfijn zich onder water bevindt. De lucht komt via de ademhalingskanalen weer in het inwendige terug. De zijkanten van de kop en de onderkaak, die een olieachtig vet bevat, vormen waarschijnlijk het gebied waar de echo's worden opgevangen. Die zones hebben een dusdanige gevoeligheid, dat het dier in staat is onderscheid te maken in vorm, grootte en samenstelling van bijna gelijke objecten en zelfs verschillende metalen kan onderscheiden. De oren nemen ook deel aan het opvangen van de echo's net als de onderkaak en de zijkanten van de kop. De hersenen beschikken over een veel sterker ontwikkelde gehoorskwab dan wij hebben om het ontelbaar aantal echo's te kunnen opvangen, klasseren en rubriceren.

© NADIA SENEPART

Al deze constateringen laten er geen twijfel over bestaan dat een dolfijn communiceert, maar zegt hij ook werkelijk wat? Eén ding is duidelijk: hij is de enige vertegenwoordiger uit het dierenrijk (met andere tandwalvisachtigen, als potvissen, bruinvissen en orka's) die is uitgerust met een voor denken geschikt (maar niet voldoende) zenuwstelsel.

Hallo...?

Talloze pogingen zijn er al ondernomen om aan te tonen dat dolfijnen, net zoals mensen, met elkaar praten. Het meest interessante en humoristische is de volgende: Twee dolfijnen werden geïsoleerd in twee zeewaterbassins en per telefoon met elkaar verbonden (zend- en ontvangapparatuur).
Toen de telefoon werd ingeschakeld kon men constateren dat de dolfijnen met elkaar communiceerden door het voortdurend uitwisselen van een groot aantal geluiden.
Verder «spraken» ze zelden door elkaar heen, alsof ze echt in een dialoog verwikkeld waren en ze argumenteerden in het gesprek. Ze wisselden gegevens uit, dat is zeker! Maar van welke aard, zullen we hen helaas nooit kunnen vragen!
Ze maakten hoe dan ook niet zo maar toevallige geluiden. Alle geluiden verschilden t.o.v. elkaar en werden op een zeer gestructureerde manier verzonden en merkwaardigerwijs, maakten jonge dolfijnen minder gecompliceerde geluiden dan oudere. Dat zou er op kunnen wijzen dat er net als bij ons een soort ontwikkeling op taalgebied is. In ieder geval «spreken» ze echt, ze wisselen beelden en gevoelens uit en ook schijnt het bij zeedieren (waaronder de dolfijnen) zo te zijn dat ze gewoon plezier beleven aan het zich laten horen!

Big Blue

Met **Subway** bewees de Franse cineast Luc Besson dat hij één van de meest talentvolle, jonge Europese filmmakers is. Zijn originaliteit blijkt ook uit zijn derde film, Big Blue, die dit jaar buiten mededinging het festival van Cannes opende. De film gaat over twee duikers, Jacques Mayol en Enzo Molinari, die meer dan twee weken in caussons op ruim 500 meter diepte leven. Het is het avontuur van twee mannen die hun hart aan de zee hebben verloren. Het is ook een liefdeverhaal met een vrouw die de Aarde symboliseert... Volgens de cineast zelf komt de film voort uit zijn passie voor dolfijnen, die heel bijzondere zeedieren zijn. «Het was midden in de zomer aan de Marokkaanse kust, » herinnert hij zich. «In de verte zag ik regelmatig een vin voorbijkomen, en tegelijk was er in het kreekje waar we kampeerden, een korte ademstoot te horen. Het was een dolfijn van ongeveer 200 kilo. Hij zwom

rustig aan het oppervlak en vluchtte niet weg. Ik ging het water in en na een paar minuten waren we onafscheidelijk. Hij bood me zijn vin aan en zwom met me rond, ik mocht zijn buik aaien, hij praatte met me, luisterde naar me, lachte me toe. Ik had een wezen ontmoet, dat in het water leeft, dat beweegt als een kat en je alsmaar toelacht. Een wezen dat, zonder je zelfs maar te kennen, bereid is om te spelen, dat zich aanbiedt, dat je zonder voorbehoud tijd en liefde geeft... Ik had een voorbeeldige manier van leven ontmoet! Hij kent geen agressie, heeft zelfs geen idee wat daarmee bedoeld wordt. Een dolfijn die per ongeluk in een visnet terechtkomt, doet niets en sterft van verdriet, terwijl een klap van zijn staart genoeg is om zich te bevrijden en te vluchten. Als een mens hem aanvalt, begrijpt hij dat niet en het maakt hem diep ongelukkig. Maar vaak duiken vissers in het water om de dolfijn uit hun netten los te maken, strelen hem tot hij zich weer wat beter voelt en besluit weg te zwemmen. **Big Blue** van Luc Besson wordt geproduceerd door Gaumont. De belangrijkste rollen worden gespeeld door Jean Reno, Jean-Marc Barr, Rosanna Arquette, Jean Bouiso en Griffin Dunne. Aanbevolen!

DE DOLFIJN

WERD ZO GENOEMD OMDAT JE HEEL FIJN DOLLE PRET MET HEM KUNT MAKEN!

Met één klap van zijn machtige, gespierde staart zou een dolfijn een os, als hij die tegen kwam, een knal kunnen geven waardoor die voor de rest van zijn leven alleen nog aan diepzeeduiken zou denken!

Dolfijnen hebben boven op hun kop een neusgat, dat spuitgat genoemd wordt. J. Y. Cousteau heeft daarover zijn bekende documentaire film: 'Spuitgasten met Spuitgaten' gemaakt!

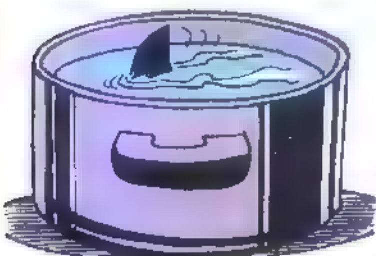
Het is een sterke, snelle zwemmer dankzij zijn gestroomlijnde profiel.

Een dolfijn is geen vis, maar een zoogdier. Vandaar dat hij zo'n intelligente uitdrukking heeft.

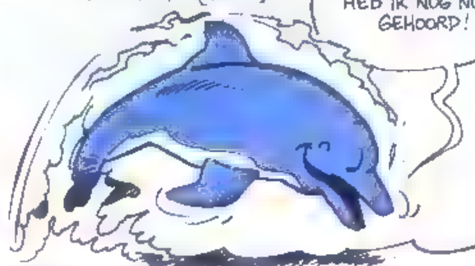
Hij kan zo'n twee meter lang worden, op een diepte van drie meter kan hij dus al niet meer staan. En dat is toch al behoorlijk moeilijk als je geen voeten hebt.

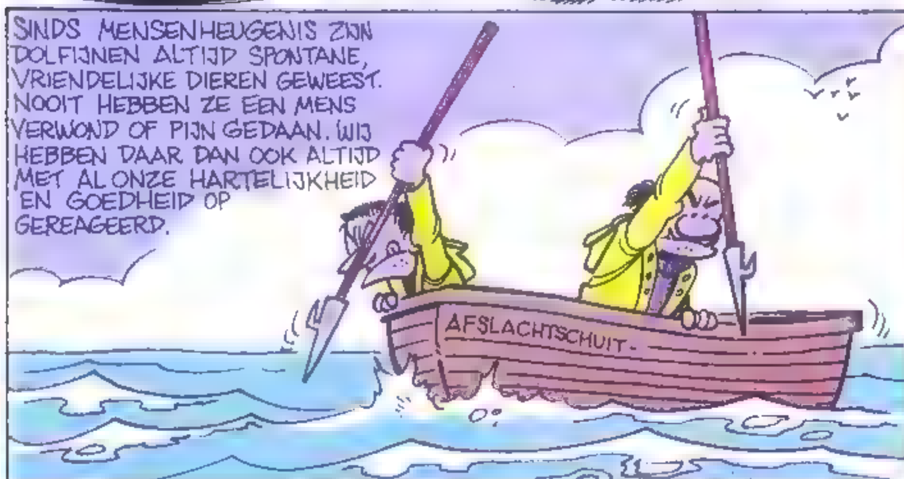
Door de vorm van zijn kaak lijkt het of hij altijd lacht. Daardoor voelen we ons altijd zo tot hem aangetrokken.

DOLFIJNEN HEBBEN MET HAAIEN DE RUGVIN GEMEEN. TOCH IS ER NOG GEEN MENS OP HET IDEE GEKOMEN OM DOLFIJNENVINNENSOEP TE MAKEN!

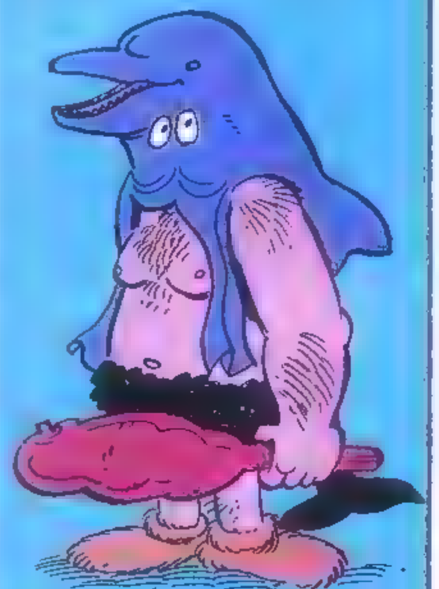

WE WETEN ALLEMAAL DAT DE BEROEMDSTE DOLFIJN ALLER TIJDEN, 'FLIPPER' HEET, MAAR HOE HEET NOU DE BEROEMDSTE 'FLIPPER' (KAST)?

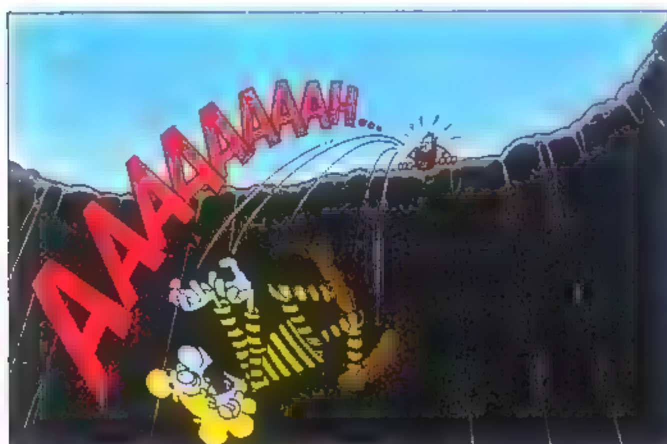

GESCHIEDENIS: ER WAREN AL DOLFIJNEN IN DE OERTIJD, ZOALS DE RECONSTRUCTIE VAN EEN RITUEEL GEKLEDE HOLENMENS ONS LAAT ZIEN.

ONZE VOOROUDERS WAREN DUS AL HEEL LANG GELEDEN ECHTE CARNAVALSGANGERS!

DIDGE 88

AAAAAAAAAH...

DE ONKELUKKIGE! HIJ IES IN DIE DIEPTE VERDWENEN! WAT EEN VAL!
PORCA MISERIA! DAT HEEFT HIJ NIET OVERLEEFD... DAT STAAT VAST!

WAT EEN DRAMA! EEN TRAGEDIE! EN IEK HEB HET NIET EENS KUNNEN FIELMEN ... WAT EEN ELLENDE!
KATASTROFE!

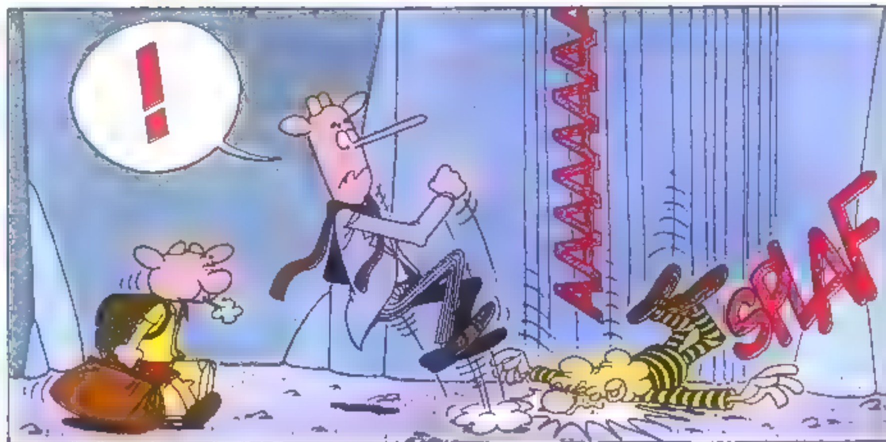

EEN MIENUUT STIELTE TER NAKEDACHTENIS VAN DEZE ONBEKENDE BEWONDERAAR!

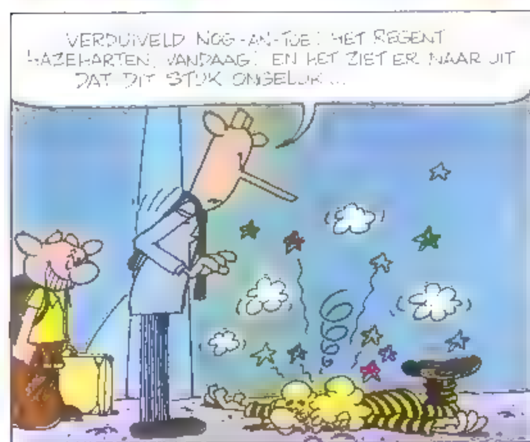

EEN HALVE MIENUUT, BASTA! IEK HEB IEMMERS MIELJOENEN BEWONDERAARS!
DUS, EENTJE MEER OF MIENDER.

!
AAAAAAAAA
SPLAF

VERDUIVELD NOG-AN-TOE! HET REGENT HAZEHARTEN, VANDAAG! EN HET ZIET ER NAAR UIT DAT DIT STUK ONGELUK...

... DEZE KEER WEER ALLEEN KOMT, HELAAS!...

STA OP, HAZEHART!
BEUUUUUUUH..

SAMENVATTING: Geen medelijden met de mislukte dubbelganger! Na de verdwijning van deze, besluit de Duivel zelf het heft in handen te nemen... Ondertussen probeert een ander de regisseur in de vulkaankrater te lokken, maar hij mist en valt zelf...

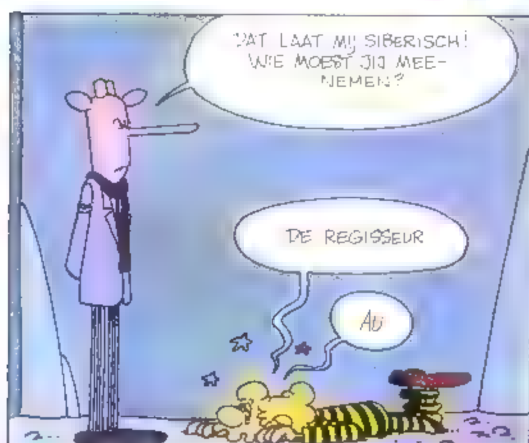
AFSPRAAK IN DE HEL
GANG "KALEIDOSCOOP" DEUR
"**ZIEL IN DE DIEPVRIES**"
(LOMBARD UITG.)

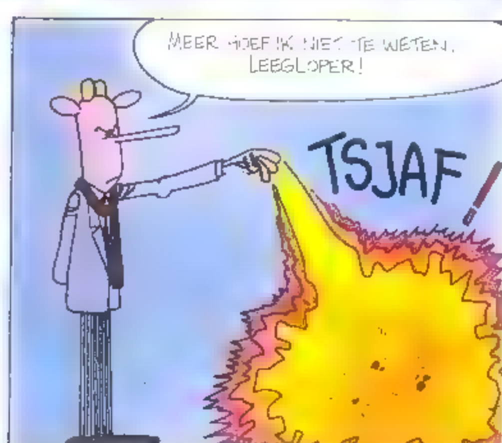

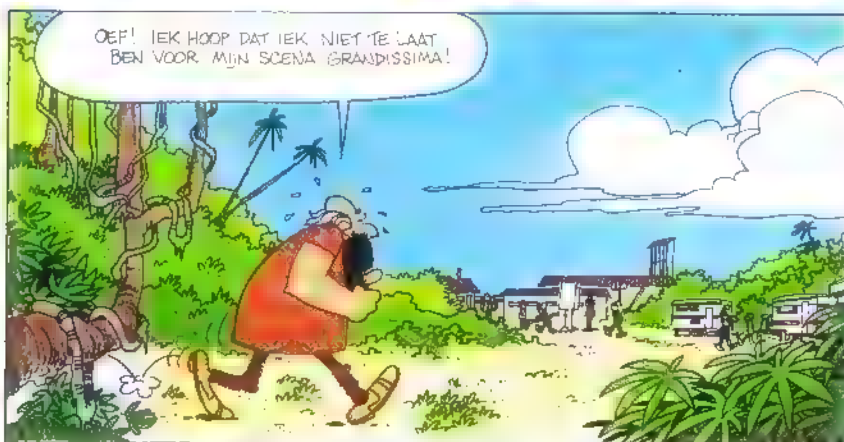

wordt vervolgd

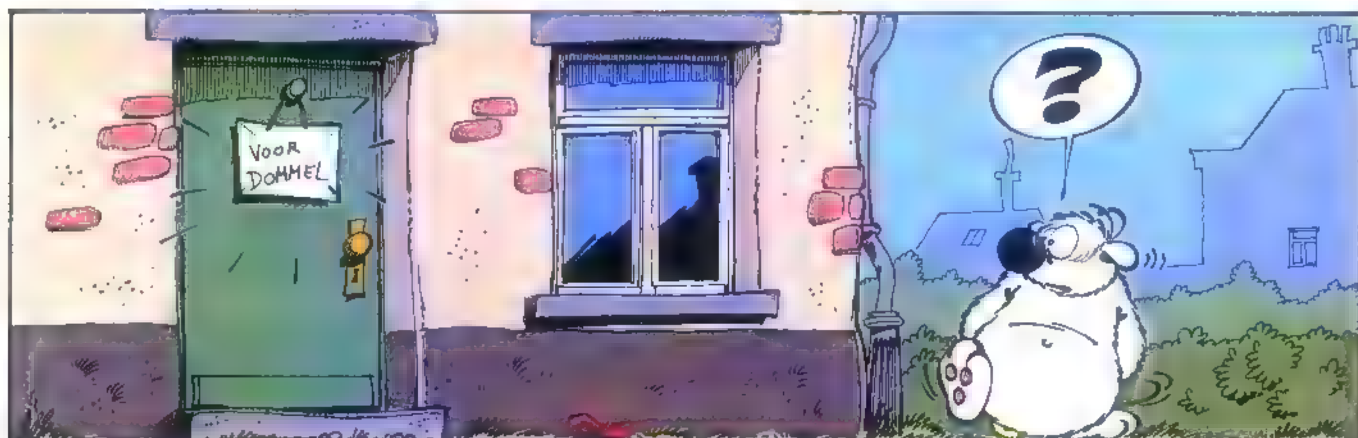

DOMMEL

DUPA

"DOMMEL, JE BENT ONWEERSTAANBAAR"
EN LAAT ONS GIEREN!
(Nr 17-LOMBARD UITG.)

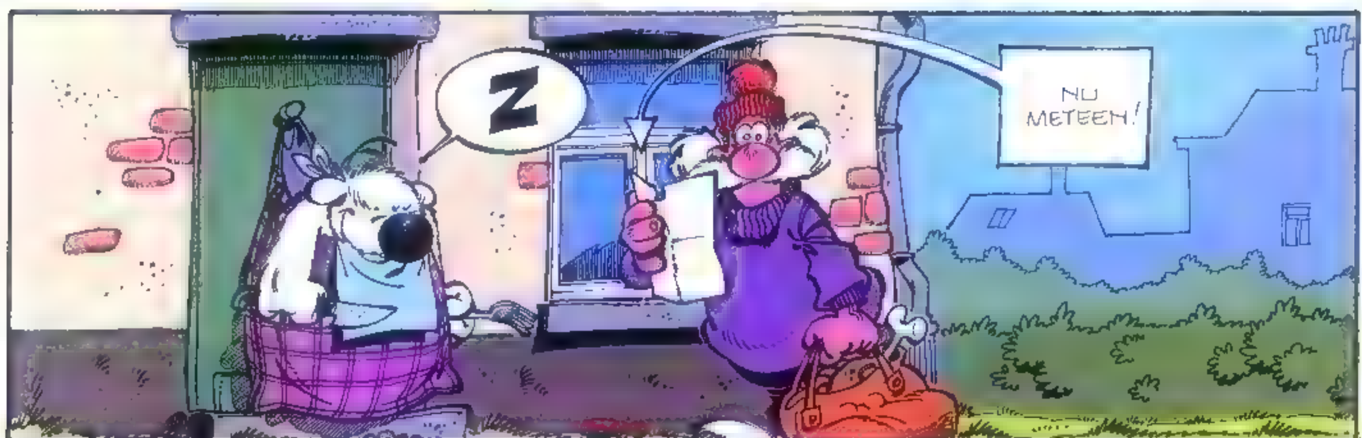
VOOR DOMMEL
?

Ik ben boodschappen halen. Ik denk dat ik lambout haal. Hoe laat zal ik het eten op-zetten?

... hang je antwoord maar op dezelfde spijker!

Z
NU METEEN!

vissen met dommel

PTOEIH

DALE
DIDGÉ

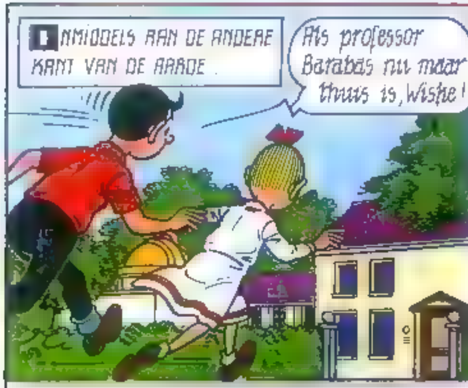

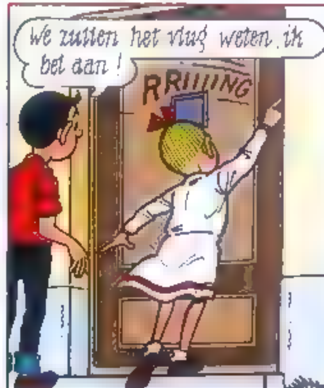

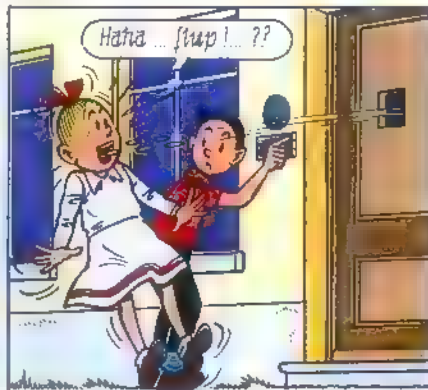
Dale 87

INMIDDELS AAN DE ANDERE KANT VAN DE AARDE .
Als professor Barabas nu maar thuis is, Wiske !

We zullen het vlug weten . Ik bel aan !
RRIIIING

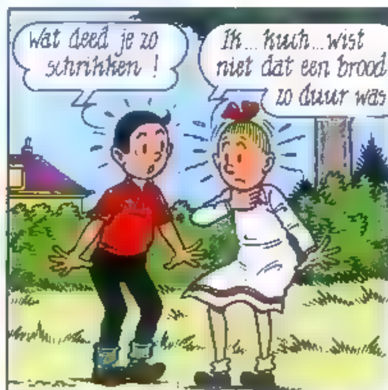

Leg het brood maar op de drempel, bakker. Ik wens niet gestoord te worden !
76

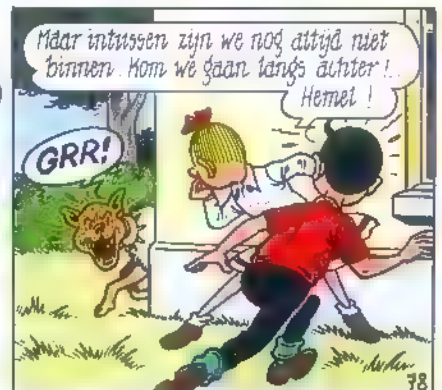

Druk maar op het knopje, dan word je betaald !
Weer een van die gekke uitvindingen van de prof ! Hahaha !
Ik probeer het !

Haha ... flup ! ... ??

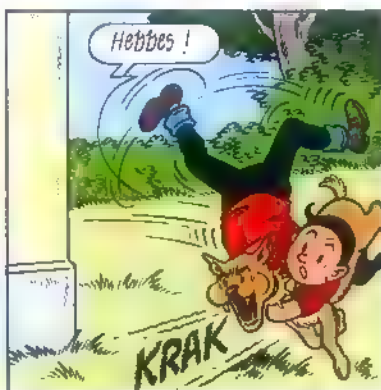

Suske ... KHCHS... AAATSJ .... HAAAACH ..
Hemel ! Wat is er, Wiske ? Je stikt bijna...Wacht

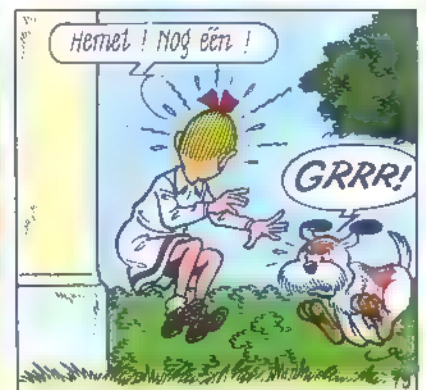

'k Zal eens op je rug kloppen !
KUCH !...HOEST !

Wat deed je zo schrikken !
Ik... kuch...wist niet dat een brood zo duur was!

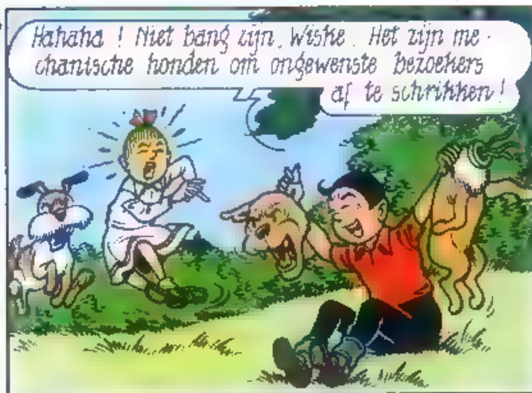

Maar intussen zijn we nog altijd niet binnen . Kom we gaan langs achter !..
Hemel !
GRR!
78

H... Heeft de professor nu al wa... waakhonden?
Blijf hier, ik grijp hem ineens bij z'n nek !
GRR!

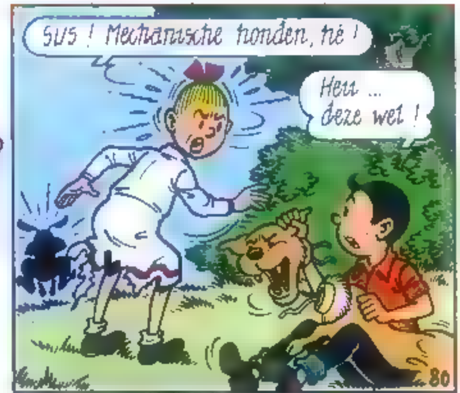

Hebbes !
KRAK

Hemel ! Nog één !
GRRR!

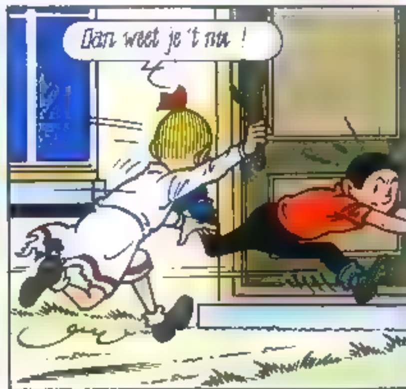
SLA OM

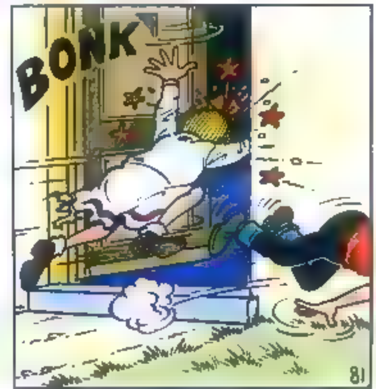

Hahaha ! Niet bang zijn, Wiske . Het zijn me-chanische honden om ongewenste bezoekers af te schrikken !

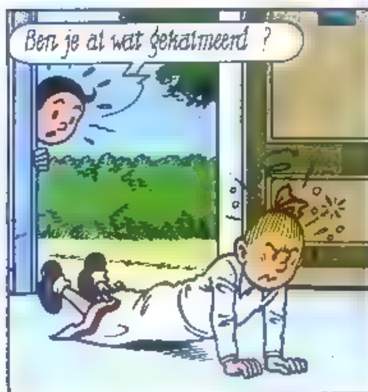

AAW!
KNAP

SUS ! Mechanische honden, hé !
Heu ... deze wel !
80

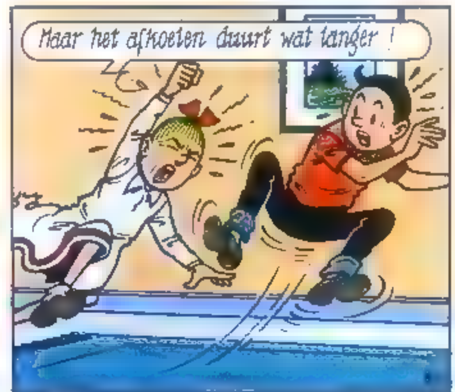

Zeg, hou je nu eens kalm ! Ik kon toch niet weten dat het een echte hond was !

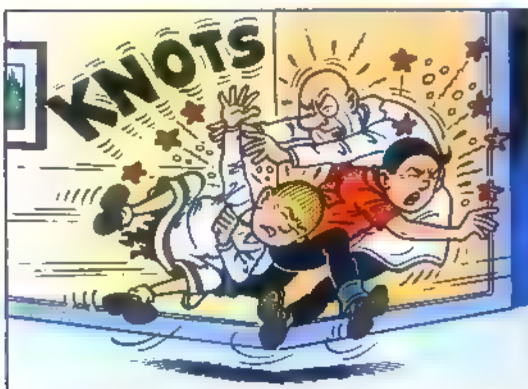

Dan weet je 't nu !

BONK
81

Ben je al wat gekalmeerd ?

Natuurlijk, Suske, bij mij duurt zoiets nooit lang, hé ! ...Ik ben nogal heetgebakerd, hé ...

Maar het afkoelen duurt wat langer !

KNOTS

Suske en Wiske ! Wat zijn dat voor manieren ! Kunnen jullie niet gewoon bellen, verdorie !
83

EINDE

VAKANTIE

Weet je niet wat je moet doen tijdens je vakantie? Geen probleem! Hieronder vind je een lijst met evenementen die je in de maand juli in Nederland kan bezoeken.

do 7 jul en 14, 21 en 28 jul

Folkloristische dagen in Aalten
(centrum) - gratis - info 05437-73052. 5 min van NS-station.
Een braderie met oude ambachten, en demonstratie klompenmaken, een kinderboerenbruiloft en andere evenementen vormen de hoogtepunten van de tradionele Aalten-dagen.

vr 8 jul t m zo 10 jul

North Sea Jazz Festival
(Ned. Congresgebouw - Den Haag) - Prijs f 65,00 p.d. kind t/m 13 jr f 25,00. Info 070-542958. 10 min van NS-station CS, bus 14, tram 7 en 8 of HS tram 8.
Een grandioos jazzfeest dat wordt gehouden in alle zaken van het Congresgebouw met 12 podia met continue simultane concerten.

vr 15 jul t m do 21 jul

Folkloristische Parade
(Brunssum) - Prijs f 3,00 kind f 1,00, tribuneplaatsen f 10,00. Info 045-250222. Vanaf NS-station Sittard, bus 37.
Een kleurige en muzikale happening met optredens van vele folkloristische dansgroepen uit de hele wereld. De eigenlijke parade is op 17 juli om 14 uur.

zo 17 jul, zo 24 en ma 25 jul

Rozenbloei in de tuinen van de Wiersse
(weg van Vorden naar Ruurlo) - Prijs f 4,00, kind t/m 5 jr gratis. Info 05752-3222. Vanaf NS-station Vorden of Ruurlo, bus, halte Brandenborg. Duizenden bezoekers genieten van de kleuren en geuren van de vele bijzondere rozen die nu bloeien in de kasteeltuinen van de Wiersse.

za 23 jul t m 31 jul

Internat. Tenniskampioenschappen van Nederland voor heren
(Het Melkhuisje - Hilversum) - Prijs n.n.b. Info 02158-3017. 15 min van NS-station NOS. Een sportief hoogtepunt voor wie van toptennis houdt en de internationale meesters aan het werk wil zien.

wo 27 jul

Jaarlijkse St. Jacobus Paardemarkt
(Kerkstraat - Alblasserdam) - gratis - Info 01859-13044. Vanaf NS-station Dordrecht, bus 151/152.
Een historische paarde- en jaarmarkt met een wielerronde, een springconcours en veel attrakties.

za 30 jul en zo 31 jul

Vakantie Verzamelbeurs
(Ned. Congresgebouw - Den Haag) - Prijs ± f 4,00. Sen. pas. n.n.b. Info 070-512851. Vanaf NS-station, bus 4 of tram 7.
Een grote beurs voor verzamelaars van allerhande artikelen die hier naar hartelust kunnen ruilen of aanwinsten voor hun verzameling in bezit kunnen krijgen.

do 7 jul t m zo 17 jul

Leidse Lakenfeesten
(diverse plaatsen in het centrum) - Prijs afh. van het evenement - gedeeltelijk gratis.
Info 071-146846.
Tien dagen feest in Leiden met o.a. straattheater, straattekenen, markten, zomerkermis en het Rembrandt-festival, met kunstmarkt, een middeleeuws spektakel en een vuurwerk.

di 12 jul t m 15 jul

35e Internationale Vierdaagse Wandeltocht
(centrum Apeldoorn en omliggende plaatsen - Startplaats Canadian Club - Vosselmanstraat 400) - Info 030-319458 (tijdens Vierdaagse 055-218700). 15 min van NS-station of VAD-bus.
Deze Vierdaagse trekt steeds meer wandelaars (vorig jaar 2200) en brengt de deelnemers door de fraaie omgeving van Apeldoorn in een parcours dat naar keuze 30, 40 of [illegible] km per dag lang is.

za 16 jul t m vr 22 jul

18e Internat. Zomerfeesten Nijmegen
(gehele binnenstad) - gratis - Info 080-233163. 5 min van NS-station.
Deze feesten rond de Nijmeegse Vierdaagse behoren tot de grootste feesten van ons land met veel muziek, markten, shows, kinderprogramma's e.d. Er worden ± 1 miljoen bezoekers verwacht. Speciale nachtdienstregeling NS.

di 19 jul t m 22 jul

72e Vierdaagse Nijmegen
(Nijmegen) - gratis (inschrijfgeld f 32,00) - Info 070-604141, 5 min van NS-staton.
Het belangrijkste evenement op wandelsportgebied dat elk jaar weer uitloopt op een spektaculair hoogtepunt als vrijdagmiddag de duizenden wandelaars na 4 x 35, 40 of 50 km in Nijmegen arriveren.

ma 25 jul t m vr 29 jul

Veluwse Fietsvierdaagse in Ede
(Sportpark Inschoten - Koekelserondweg) - Inschrijfgeld f 25,00 per persoon. Info 08380-32992. Vanaf NS-station, bus 83/84/85.
Ede is het fietsdorp van Nederland en [illegible] deze fietsvierdaagse voor het hele gezin kunt u een prachtig stuk van de Veluwe ontdekken.

wo 27 jul

Wielerwedstrijd "Acht van Chaam"
(Centrum Chaam) - Prijs 10,00, kind 5 t/m 15 jr en Sen. pas f 5,00. Info 01619-1503. Vanaf NS-station Breda, bus 132.
Een groots wielergebeuren waar bekende internationale wielrenners present zijn. Het sportieve evenement wordt met veel feestelijke activiteiten begeleid.

do 7 jul en elke do in jul en aug

Historische Kaasmarkt in Purmerend
(Kaasmarkt voor het Oude Stadhuis) - gratis - Info 02990-52525. 10 min van NS-station.
De kaasmarkt in Purmerend is [illegible] eeuwen oud. Op alle donderdagen in juli en augustus wordt de markt gehouden van 11 tot 13 uur. Op deze dagen is Purmerend een stad vol bruisende aktiviteit.

vr 15 jul t m zo 17 jul

Een weekend vol stoomtram-romantiek in Hoorn
(P en R parkeerterein - Hoorn) - Prijs f 3,00, kind t/m 11 jr f 2,00. Info 02290-14862. Bij NS-station. 20 jaar Museumstoomtrein wordt luisterrijk gevierd met o.a. twee tentoonstellingen, een spoorwegruilbeurs, extra stoomtreinritten en een hist. kermis.

za 16 en 23 jul, 6 en 13 aug

Romantische markten in Medemblik
(het historische centrum) - gratis - Info 02274-2852. Vanaf NS-station Hoorn, bus of stoomtram.
Een markt uit vroegere dagen herleeft met veel oude ambachten, attrakties voor kinderen, veel antiek en curiosa.

wo 20 jul t m zo 24 jul

KLM internationaal open golfkampioenschap
(terrein Hilversumse Golfclub) - Prijs wo f 20,00, do en vr f 25,00, za en zo f 40,00. Info 020-248958. 15 min van NS-station Hilversum Expohal. Op deze internationale kampioenschappen worden weer vele spelers van wereldformaat verwacht.

di 26 jul t m 29 jul

Drentse Rijwielvierdaagse
(Assen, Emmen, Hoogeveen, Meppel) - Prijs f 17,50. Info 05920-15560.
Dit toeristische fietsevenement laat ruim 30.000 deelnemers zien dat Drente de mooiste fietsprovincie is van ons land.

do 28 jul

Bourgondische Krabbenfoor
(centrum Bergen op Zoom) - gratis - Info 01640-66000. 5 min van NS-station. Krabbenfoor, dat is de jaarmarkt van de Krabben oftewel bewoners van Bergen op Zoom. U vindt op deze grote markt een kunstmarkt, oude ambachten en veel traditionele Brabantse klederij. Het geheel ademt een Bourgondische sfeer.

za 30 jul t m vr 12 aug

Skûtsjesilen 1988
(diverse plaatsen in Friesland) - Prijs f 2,50, kind t/m 15 jr gratis. Info 05141-1821 ('s avonds 1306). Vanaf NS-stations Grouw, Sneek en Stavoren. Al bijna een halve eeuw zeilt een vloot van 14 originele skûtsjes een route over de Friese meren en het IJsselmeer. Een wedstrijd vol durf en risico's die heel Friesland in z'n ban houdt.

ROSINSKI

De tentoonstelling in "Espace B.D." rond **"De Chninkel"** én de publikatie van deze striproman waren twee voortreffelijke redenen om in 'n Brussels cafeetje een praatje te gaan maken met de auteur van **"De Chninkel"**, **"Thorgal"**, **"De fantastische rondvaart"**, **"Hans"**... met Rosinski dus.

"Ik wou eens iets in zwart-wit maken. Iets anders, nieuws. Dus zochten Van Hamme en ik een uitgever die op 'n treffelijke manier zo'n werk zo kunnen uitgeven. En dan zijn we uiteraard bij Casterman terechtgekomen. Het was dus niet persé de bedoeling om 'nu's iets voor Casterman' te gaan doen. Het zou iets in het Heroïc Fantasy-genre worden en de zwart-wit uitvoering moest me toelaten wat te eksperimenteren. En dat heb ik er ook in gedaan: alle mogelijke technieken, zelfs gefotokopieerde foto's die ingelast werden... kortom zowat alles. Dat kan ik me in "Thorgal" moeilijk permitteren. Die serie heeft z'n stijl en z'n publiek. Met de ervaring in **"De Chninkel"** kan ik nu wel uitvissen welke uitgeteste technieken eventueel ook in **"Thorgal"** zouden kunnen. Als tekenaar wil ik niet vastgeroest raken. Vandaar die nood om, naast **"Thorgal"**, eens wat anders te doen, grafische grenzen te verleggen. Dat is me nu dus gelukt, hoewel ik het achteraf bekeken, wel beklaag dat het toch niet in kleur is. Kleur is toch iets dat een waarde toevoegt. Ik dacht dat zwart-wit sterker zou zijn. Het is ook wel krachtig, maar moeilijker dan ik dacht en kleur zou misschien toch net dat ietsje meer gegeven hebben... Of ik nog verder ga met dit soort strips? **"De Chninkel"** is 'n roman van zo'n 130 pagina's geworden. Dat betekent máánden, jaren werk vooraleer je het resultaat - het album dus - zit. Dus ook jaren voor je daarop auteursrechten krijgt en daar leef je als stripauteur toch van. Misschien komt er wel een vervolg, maar dan toch niet meer zo omvangrijk, 130 pagina's was echt wel 'n maksimum."

In tekenaars-kunstenaarskringen wordt wel 's gezegd dat ontevredenheid de mooiste drijfveer is om steeds verder te gaan. In Rosinski's geval lijkt het er inderdaad sterk op: **"De Chninkel"** is 'n verbluffend staaltje grafiek geworden - en dan zwijgen we nog over het verhaal! - maar Rosinski ziet zijn ideaalbeeld van 'n tekening nog niet vervuld, dus tekent hij onverdroten verder in de hoop dat onbereikbare ideaal ooit 's te bereiken. Laat je dus niet misleiden door Rosinski's bedenkingen over **"De Chninkel"**!

Via de Chinkels uiterlijk en z'n leefwereld komen we toch nog terecht bij **"Thorgal"**, al ligt de link niet zo direkt voor de hand. "De Chninkel stond me toe een hele wereld en volledig nieuwe wezens te kreëren. Ik wil niet tekenen wat

je b.v. hier door het raam ziet: huizen, auto's, dat soort dingen. Die zijn 'gemaakt' door de mensen. Je kunt die perfekt natekenen. En dan? Iedereen kan die natekenen. Ik wil niet de 738e tekenaar zijn die nog maar eens die auto tekent. Iedereen doet het natuurlijk wel op zijn manier, maar toch... Tekenenen moet voor mij kreëren zijn. In alles. Dus ook in wat je tekent. Neem "Hans" b.v. Daar komen ruimtetuigen en zo in voor. Maar zelfs die teken ik nooit echt tweemaal hetzelfde. In **"De Chninkel"** en in **"Thorgal"** krijg ik de kans om eigen werelden te maken, los van alle mogelijke spullen van menselijke makelij. De natuur b.v. is héél anders. Je vindt 2 auto's van hetzelfde merk, dezelfde kleur. Die zien er identiek uit. Die zijn het ook. Maar je vindt nooit 2 bomen die identiek zijn, ook al is het dezelfde soort. Dat is voor mij ontzettend belangrijk in het tekenwerk. En Van Hamme wéét dat. Hij weet wat ik wél en niet graag teken, dus daardoor kan hij a.h.w. een scenario schrijven dat me op 't lijf geschreven staat."

En **"Thorgal"** zélf dan? Hoe kijkt Rosinski tegen die serie aan? Sinds het zuiver mythologisch-Sword and Sorcery-begin is de serie wel wat van koers veranderd. Of toch niet?

"Ja en nee. In het begin tekende ik **"Thorgal"** in Polen. Ik zag Van Hamme nooit, maar hij wist, zoals ik net al zei, wat ik wou maken. Hij stelde gewoon de figuur centraal, niet het thema of het dekor. En dan begon hij te schrijven rond die figuur. In het begin bleef dat in die Fantasy-sfeer zitten. Sommige zaken zouden b.v. vertraging in de verzending kunnen bezorgd hebben! De douane van Polen kon kontroleren en dus moest het allemaal héél gewoon, héél klassiek zijn wat de grens overging. Sinds ik naar België gekomen ben, is dat probleem weggevallen en is er dus méér mogelijk geworden. Na dat Fantasythema van de eerste albums zijn we overgegaan op o.m. S.F.-zaken. Maar in **"Thorgal"** kan dat dus. Want HIJ is de strip, niet de situaties waarin hij verzeild raakt. Het is de MENS Thorgal en zijn reakties, zijn familie etc. die belangrijk zijn en zo'n thema kun je net zo goed in Fantasy als 'n soort S.F. tot uiting komen. S.F. is dus niet het thema waar we **"Thorgal"** nu gaan op vast pinnen. De Fantasy komt allicht opnieuw aan bod. Alles kan, alles mag... Zolang ik maar vrijuit kan tekenen! Er waren in het begin ook nog andere redenen om b.v. geen S.F. te brengen. Hier hadden jullie de films als **"Star Wars"** etc. al gezien. Als Van Hamme iets zou geschreven hebben dat daar naar verwees of die sfeer opriep, zou ik er iets totaal anders van gemaakt hebben. Ik kénde **"Star Wars"** niet, maar het publiek wel. Ik zou dus iets anders gemaakt hebben dan wat jullie in zo'n skript zouden verwachten. Ook op dat gebied is er uiteraard veel veranderd sinds ik naar België kwam."

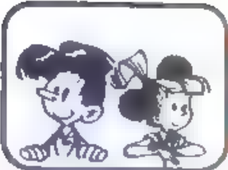
Zoals we Rosinski's oeuvre nu kennen, is de tandem Van Hamme-Rosinski een perfekt gegeven. Gebeurt er dan een vlotte samenspraak over de scenario's?

"Nee! Ik wil Van Hamme volledig vrij laten. Hij weet wat bij mij, als tekenaar wel en niet in de smaak valt en ik wil hem op geen enkele manier belemmeren. Hij heeft alle vrijheid om te schrijven wat hij wil. Als scenarist is hij de baas over zijn deel van het werk. En omgekeerd geldt dat net zo goed. Ik ben volledig vrij in de uitwerking van het scenariop. Een perfekte tandem, ja, in die zin dat we elkaar goed begrijpen en goed opschieten met elkaar. Maar níet in de zin dat we ons met elkaars werk bemoeien."

16.30 uur. Rosinski moet in de winkel bij **"Espace B.D."** albums gaan signeren. Het interview wordt dus afgerond met dit stukje rond tekenaar-scenarist. De bescheiden, rustige veertiger Rosinski gaat aan het werk... en tovert wondermooie dingen op papier.

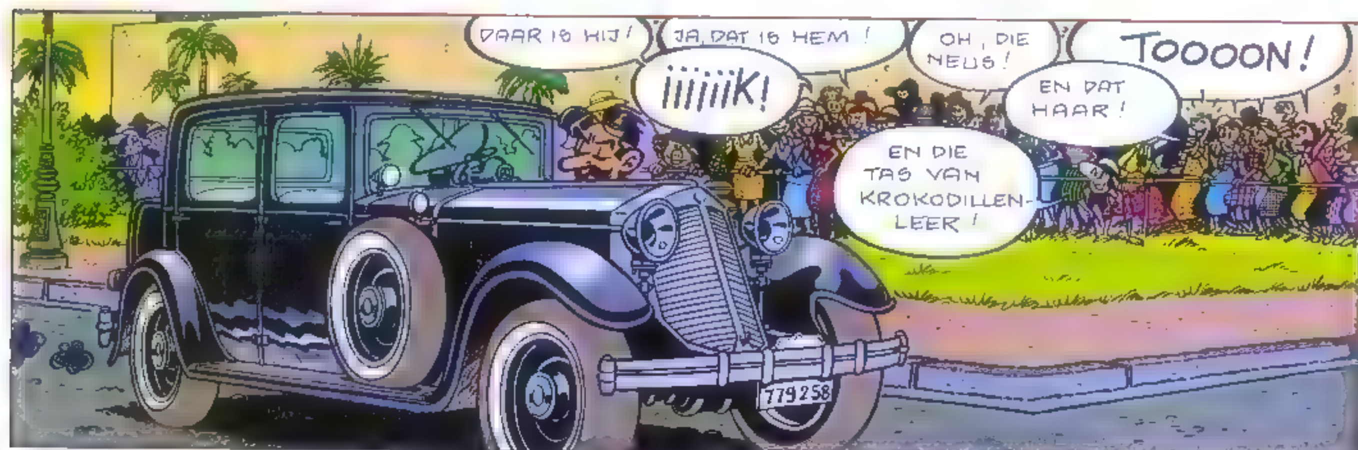
Een van de hoogtepunten uit de karrière van dit natuurtalent vind je nu in de stripwinkels: **"De Chninkel"**... hoewel élk album van zijn hand een hoogtepunt in de stripgeschiedenis is!

TON en TINNEKE

SAMENVATTING: Op aanvraag van Tinneke en de kinderen, begint Ton hen het veelbewogen leven van zijn grootvader te vertellen. Het verhaal begint in 1935: Meneer Ton, succesvol schrijver en een nogal knappe man, maakt zich klaar om een conferentie te geven...

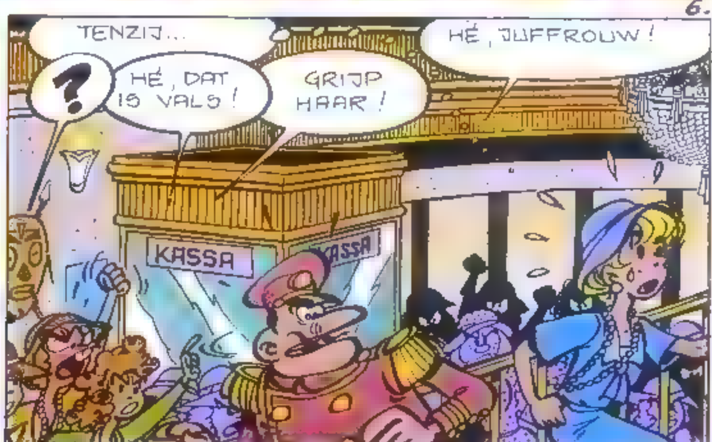

6.

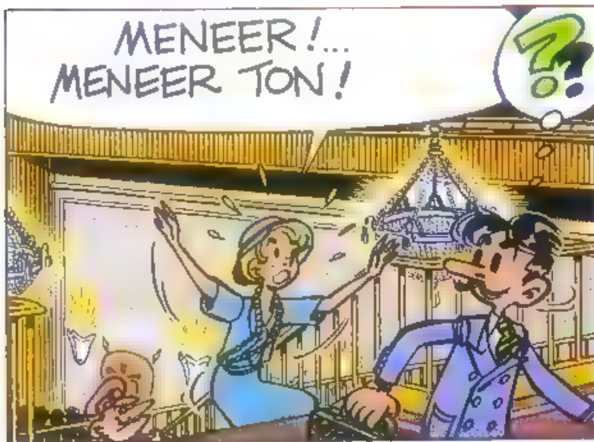

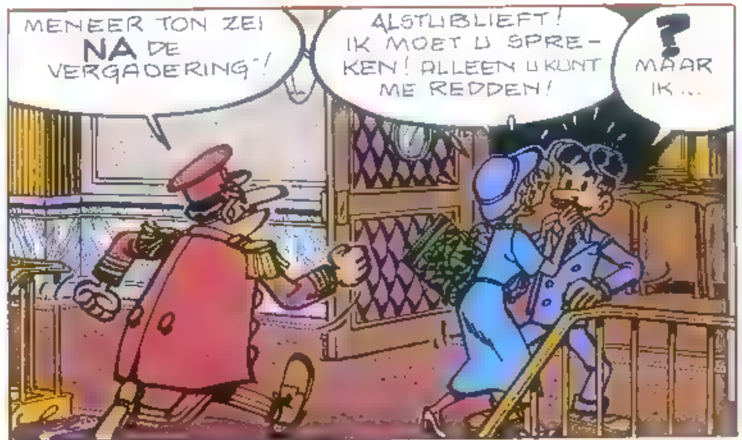
SLA OM

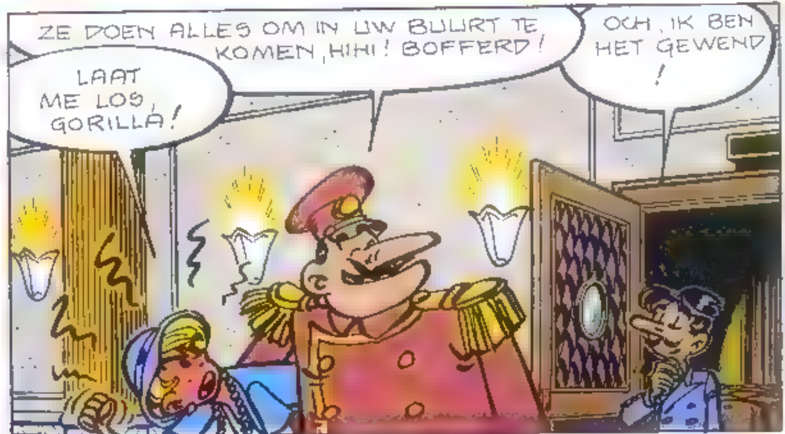
TON en TINNEKE

WALLI
BOM

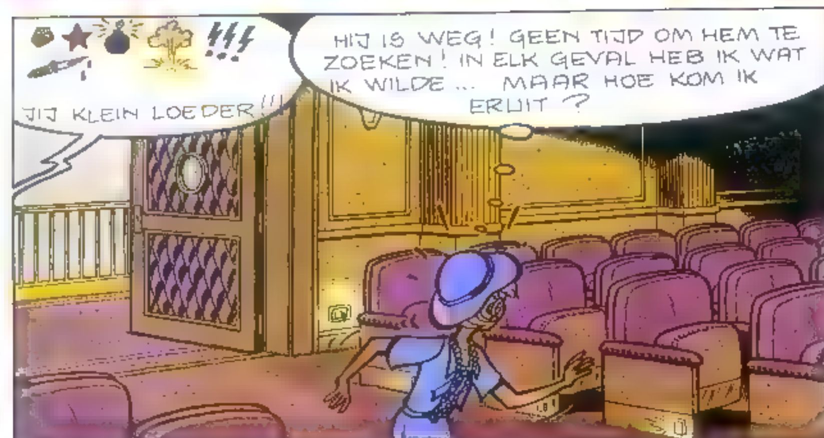

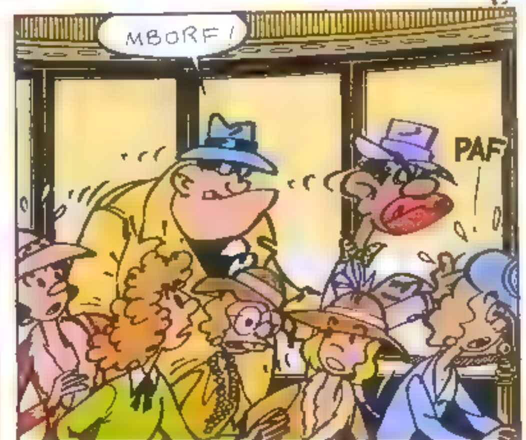

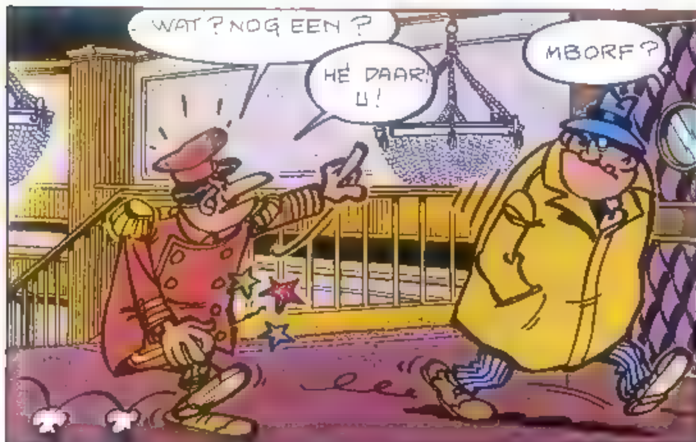

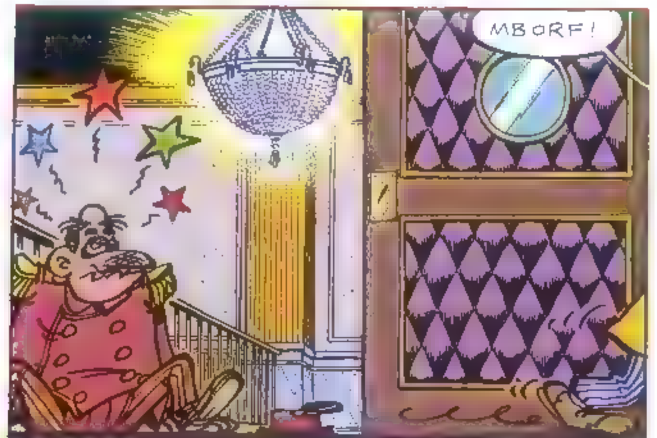

WAT? NOG EEN?
HÉ DAAR! U!
MBORF?

MBORF!

WAT EEN VREUGDE U WEER TE ZIEN, MENEER TON! IK... EH... MIJN VROUW HEEFT AL UW BOEKEN GELEZEN! EH... ZOU IK... EEN HANDTEKENING?
MOMENTJE, MENEER DE DIRECTEUR! EVEN EEN KLEINE SPROEIBEURT!
PSSSCHT
TROPICAL

VLAM
?

VERDWENEN! !! AL DIE DEUREN OOK...
MBORF?

WIE HEEFT JULLIE TOESTEMMING GEGEVEN DE KLEEDKAMER VAN DE GRRROTE MENEER TON TE BETREDEN?
?

WAS DAAR TOESTEMMING VOOR NODIG? OKÉ, GEEF DIE DAN MAAR!
JA... JA GOED!

8.

NEE MAAR... HEBT U DAT GEZIEN?
OCH, FANS DIE ZICH EEN DEUR VERGISTEN! DAT IS NU HET WARE SUCCES!

DIE KALMTE! WAT BEWONDER IK...
HEBT U EEN KLEINE BLONDINE GEZIEN?
?
VLAM

SLA OM

TON en TINNEKE

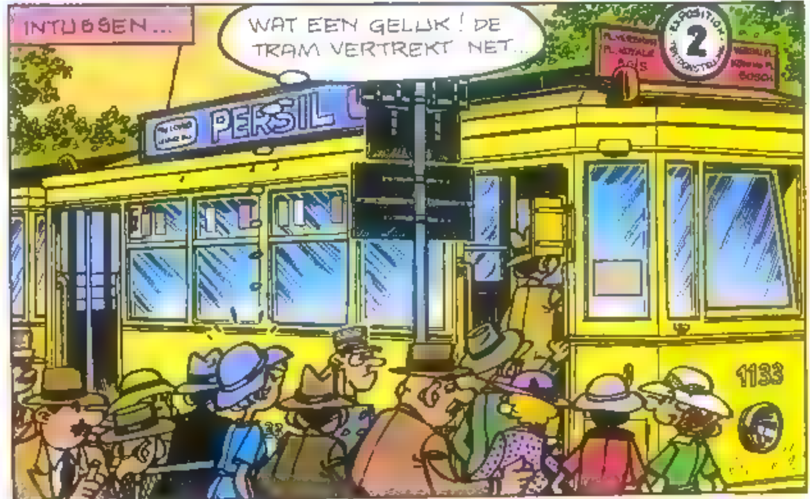
IN GOEDE EN VROLIJKE DAGEN
MIJN NIEUWSTE ALBUM 32 LACH-EXPLOSIES!

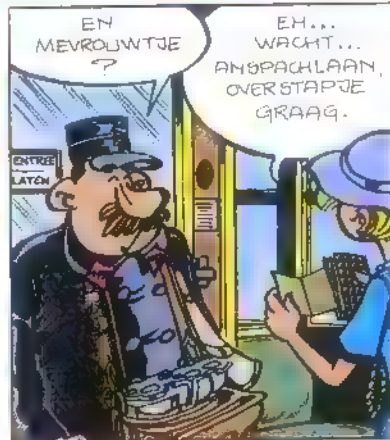

9

wordt vervolgd

Meneer Edouard

DIKKE FLO

1A-

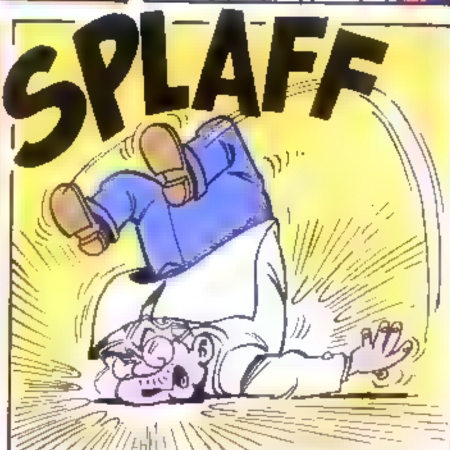

PSJ,IOEF

1B-

SLA OM

Meneer Edouard

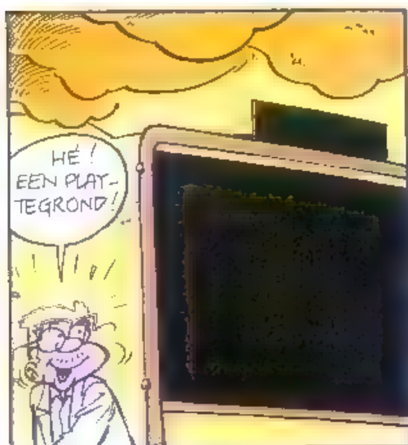

2A-

2B-

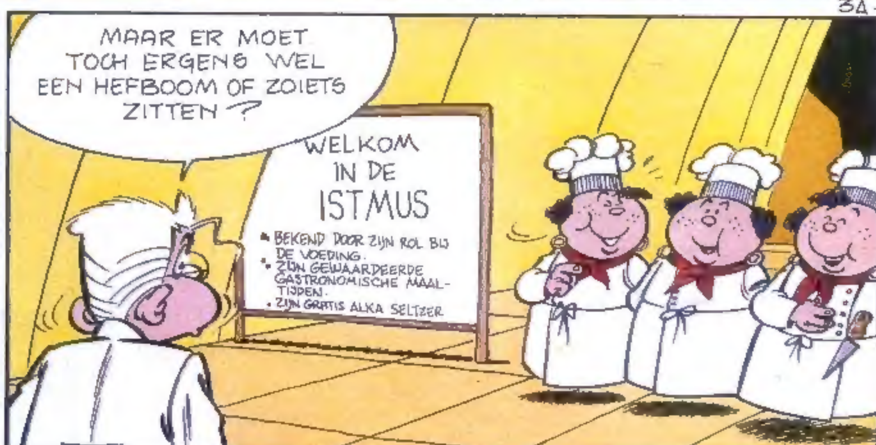

PARDON! WAAR KAN IK DE INGANG VAN DE PIRAMIDE VINDEN?
DAAR KUN JE JAREN NAAR ZOEKEN ZONDER 'M TE VINDEN! DAT IS HET ARCHEOLOGISCHE GEHEIM VAN DIT GEBIED, MAKKER!

JA, HET WORDT ZELFS WEL "HET GEHEIM VAN DE GROTE PIRAMIDE", GENOEMD! HA! HA! HA!
HO! HO! HO!
LEUK HOOR!
3A-

IK HEB MET DIE IDIOTE BROER VAN ME NOG WEL EEN APPELTJE TE SCHILLEN OVER ZIJN CELLEN!
DIKKE SUFFERD DAT-IE IS!

MAAR ER MOET TOCH ERGENS WEL EEN HEFBOOM OF ZOIETS ZITTEN?
WELKOM IN DE ISTMUS
• BEKEND DOOR ZIJN ROL BIJ DE VOEDING.
• ZIJN GEWAARDEERDE GASTRONOMISCHE MAALTIJDEN.
• ZIJN GRATIS ALKA SELTZER

HÉ, WAT VREEMD! WAT DOEN JULLIE HIER? KOKS HOREN TOCH IN DE MAAG TE WERKEN?

KOKS? HOOR IK DAT GOED, KOKS? WIJ ZIJN CHEF-KOKS STUK ONBENUL!

MAAR...EH? DAT IS TOCH 'T ZELFDE?
NEE, DAT IS NIET HETZELFDE, STUK OVERKOOKSEL!
3B-

WIJ WERKEN ALLEEN IN DE SCHILDKLIER, WAAR WE MEEST SUBLIEME MAALTIJDEN SAMENSTELLEN, DIE CHEMISCH NAAR BEHOEVE WORDEN OMGEZET, ONGELETTERDE!
WIJ BESLISSEN OVER DE VOEDINGSBEHOEFTEN VAN DIT ORGANISME!

LAAT MAAR ZITTEN JE ZIET TOCH WEL DAT DIE PLURK ER NIETS VAN BEGRIJPT!
DIE BONESTAAK IS DEBIEL!
LATEN WE ONZE RECEPTUUR VAN SMEUÏGE LEVERPATÉ MET SATÉSAUS MAAR AF GAAN MAKEN!

SLA OM

Meneer Edouard

4A-

4B-

DIDGÉ 88 *

Einde

Het weekblad Kuifje is een uitgave van:

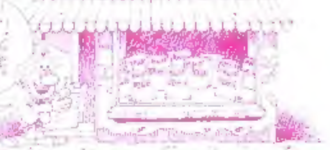
De Lombard Uitgaven
P.H. Spaaklaan 1-11 1070
Brussel telefoon: 02/5225600
Uitgever: Lucien Lottefier,
Theodore Rooseveltstraat 46
1040 Brussel
Hoofd-redaktie Nederlandse
Editie: Rob Harren
Fotogravure: De Schutter N.V.
Druk: De Bièvre N.V.
Brasschaat

Abonnementsopgave voor België:
Per half jaar (26 nrs.) 885 Bfrs.
Lombard Uitgaven -
P.H. Spaaklaan 1-11
1070 Brussel
Advertenties voor België: de
Lombard Uitgaven - Brussel
Nicole Geerlandt tel. 02/5225600

Abonnementsopgave/ klachten voor Nederland
P.V.O.-abonnementen service
Postbus 77, 5126 ZH Gilze
Telefoon 01615-2940 toestel 411
Abonnementsprijs: 6 maanden: f 65,-
Adreswijziging: 4 weken van te voren schriftelijke opgave via wikkel rond KUIFJE
Annuleringen: opzegging 4 weken vóór het einde van de abonnementstermijn schriftelijk opgeven
ADVERTENTIES NEDERLAND:
Special Media b.v.
Postbus 3300
1001 CA Amsterdam
Telefoon: 020-222 366

KUIFJE-NEDERLAND
Lombard Uitgaven
Nederland B.V.
Postbus 341
2100 AH Heemstede
Telefoon:
023-290190/290192/280712
Buitenlandse abonnementsprijs op aanvraag.

EEN KNIPOOGJE van ernst

ERNST 88

525